طب
٤

كتاب طبيب نامه

[illegible]

II
یا کبیکج

لعن الله الراشي والمرتشي والماشي بينهما

بو حديثك معنسي بو در كيم تكري تبارك وتعالى

لعنت قيلور رشوت آلنه دخي رشوت ويرنه

دخي رشوت ويرب آلنوك آراسنده اولنه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي استسلم كل شيء لقدرته • وذل
كل امر لعزته • واظهر في كل مخلوق حكمته
خلق الانسان باحسن صفة وانظم تخطيط شرفه
بالعقل والنطق على جميع المخلوقات فضله
وسلطه على جميع انواع النبات والحيوان •
واذن له بالانتفاع بهم هو العلي العظيم •
عالم الغيوب رب كل شيء ومالكه • الواحد
الاوحد الذي لا شريك له جل جلاله • وبعد فكنت
يوما متفكرا • كانهم اقل الاسافل قد احاطت بي

غفلة مطامع الدهر مستغرقا في بحر الهموم
مغموما لما عاينته في نفسي من قلة ما حصلته
من المعرفة الواجبة • لكل ذي فهم اشتغل في هذا
الصناعة الطبية • او وصف طبيب فتاملت
واذ انا غائبا • من نفائس ملابس المعارف
خاليا من لطائف محاسن الفضائل فتكدر نور
عقلي كانه لم تضيء في وجهي مصابيح المعارف
قط فاظلمت انوار الحس والادراك فصرت
كالاعمى حتى لاحت علي والمعت شعاعات
شموس من مطالع انوار منظر الاكابر واشرف
اصحاب الدول هو ركن الاركان مظهر

للحق مصلح الخلق الدستور الاعظم • الوزير
الافخم المنتصر بالله المعتصم برب حضرت ابرهيم
پاشا خلد الله دولته بطول العمر والسعادة •
وصفني وسماني بوصف الطبابة • فتبسمت
تنبهت وتنورت حواسي بما نفحته من طيب
روائحه • وطوايب فوائحه • فاستنشقت
منافسي شيء مما هبته • رياح روحانيته
بلطافة الفهم ورقة الادراك والاخيال
في الامعان • في الوقوف والتفحص على
اصول الخليقة • والكشف على ما يمكن
كشفه من حقايق الامور كما ينبغي لكل ذي

عقل مستقيم • وطبع ذكي وذوق سليم •
ولما كان اهم العلوم الطبيعة ما يليق به لبقا
مزاجه النبيل • وحفظ صحته بالعمر الطويل
على احسن تقويم • مع وجود كون تدبيره
دام عزه • على افضل تدبير في جميع وجوه
تصرفاته على الطف ما يمكن واحسن ترتيب
كانت كانت وصول قواعد الطب مسوقة
في اصل خلقته العزيزة ومغروزة في شرف
طبعه الفهيم • ومع قلة احتياج مزاجه
الشريف وطبعه الظريف الى شيء من المعالجة
بحمد الخالق الرؤف دامه الله تعالى باقيا

في أعظم درجة بطول العمر والسعادة
فأشار الى أحقر عباده بتدوين وتنبيه
شيء مما يليق بتدبير حفظ الصحة وتنبيه
على بعض المناهي ● بطريق وجيز فتأملت
الى الامور الستة الضرورية ● لما اجمع فضلاء
أرباب الصناعة المتقدمين ● فلخصت ما قالوا
فيها صاحب القانون ● وجالينوس وغيرهم
بطريق وجيز اذ هي الركن الأعظم ● في
سبب حياة الانسان ومن أحسن تدبيره
فيها كان دوام صحته الاصلية مقررا وثبات
قوته الغريزية محققا بتدبير العزيز العليم ●

فجعلت لكل واحد من الامور الستة الضرو
رية ● بابا متعددا وكل باب ينقسم على عدة
فصول ● وذكرت أمرين من الامور
الغير الضرورية ● كأنهم أهم من غيرها
وأكثر اعتياد الناس بها ● وتقسيم اولندى
بر مقدمه ● هم سكز بابه ● وهر باب متعدد
فصوله منقسم اولدى ● مقدمه بودر معلوم
ابدنمك كرك كه مزاج انسانك حياتنه بالذات
سبب وممد اولان وصحتنى حفظ ايدن التى ●
امردر كه بو التى امرسز حيات انسان ميسر دكلدر ●
وتدبيرلرنده بالكليا خطا والحاق مريض

اولماسنه سبب اولور • واما بو التی نك
برسی معدوم اولورسه مونته سبب اولور •
بو جهتدن اطبا بو امره اسباب ضروریه دیمشلر
زیرا بونلره احتیاج انسان اختیاری دكلدر
غایت ضروریدر • امدی بو التی امرك بیاننه
شروع ایدلوم هر برینی بر متعدد باب ایلدك •
وهر بابی متعدد فصول ایلدك كه واقف اولمغا
قولای اوله • هر برینك تفصیل ایله احوالنه
واقف اولنه • بر مقدمه و سكز بابدر • اوّلكی
باب هوای بیانیدر • اوچ فصلدر اوّلكی فصل
هوانك بدن انسانه فایدهسی و مناسبت بیانندهدر

ایكنجی فصل درت یلك شرق و شمال و غرب
و جنوب در طبیعتلرینك بیانندهدر اوچنجی
فصل یلك درت فصلندن كه بهار یاز و
كوز و قیش هوالرنده انلرده نه تغییر بولور
بیانندهدر ایكنجی باب اون درت فصلدر
اوّلكی فصل غذالرك بدن انسانه مناسبت
و نه جهتدن لازم و ضروردر ایكنجی فصل غذانك
زمان وقتی و نه مقوله غذا اولمق كرك • اوچنجی
فصل غذالرك ترتیبی قنغیسی اول كوردی قنغیسی صكره
یناجكدر • و قنغی غذادن آز یمك كرك و بشمسی
جهتندن قنغیسی لطیف و قنغیسی غلیظدر انلرك

بیاننده در دردنجی فصل یمکی قچ دفعه ییمك
کرك اناك بیاننده در بشنجی فصل بردن
حاصل اولان جوباتدن حاصل اولان غدالرك
بیانندهدر • وهر بری اسامیسیله اکلور • التنجی
فصل بینلن حیوانات انلرینك طبیعتلری
تفصیلنده در یدنجی فصل حیوانك کوده سندن
غیری جمیع اعضاسنك تفصیلنك بیاننده در
سکزنجی فصل حیوان اتنك ایوسنك بیانندهدر
طقوزنجی فصل جمیع بین قوشلرك طبیعتلری
وایوسی برمزی بیاننده در اونجی فصل بالقلرك
تفصیل بیاننده در • اون برنجی فصل ایچلجك صولرك

ایوسی وبرمزی بیاننده در اون ایکنجی فصل شرابك
ایوسی وبرمزی بیاننده در اون اوچنجی فصل
سبن وانك تفصیل بیاننده در • اوچنجی فصل
حرکت وسکون بدنیه بیاننده در • اوچ فصلدر
اولکی فصل حرکت وسکون فایدهسی وضرری بیاننده در
ایکنجی فصل حرکتك انواع و وقت بیاننده در
اوچنجی فصل حرکته نه وقت بشلمق کرك و نه وقت
وازکچمك کرك • دردنجی باب حرکت وسکون
نفسانی بیاننده در بر فصلدر بشنجی باب
اویقو ویا اویقلغن بیاننده در ایکی فصلدر اولکی
فصل بدنی انسانه فایدهسی وضرری بیاننده در

اکنجی فصل مناسب اولان وقت بیان ایدر اکنجی

باب استفراغ وقبض بدنه ضرری وفایده‌سی

بیاننده‌در • ایکی فصلدر اولکی فصل نفس حمامک

ایوسی و یرمزی بیاننده‌در ایکنجی فصل حمامه

نه وقت کیرمک جایزدر فایده‌سن وضرری بیاننده‌در

سکزنجی باب حمامک تفصیلنده‌در ایکی

فصلدر اولکی فصل حمامک فایده‌سن وضرری

بیاننده‌در ایکنجی فصل مناسب اولان وقتی بیان ایدر

فصل اول هوانک بدن انسانه مناسبتی

وفایده‌سی بیاننده‌در • انسان حیاتنه کرکلو و

مهم بودر زیرا که بدنمزک ترکیبنه لازم اولدوغی

سبب اولان عناصر اربعه‌نک بریدر • وروحمز

آنونکله پرورده اولور • روحدن غرض اولونان

بونده شول روحدرکه اخلاطک غایت لطیفندن

متولد اولان بخاردر • بو روحک معدنی قلبدر

اونده متولد اولور • ودایما مساکنی در اچنده

بولونور وهم روحک مزاجی انده اصلاح اولوب

اعتدال بولور • نفس ایله النان تازه هوا واسطه

سیله زیرا قچن که هوا قلبده زیاده محتبس اولسه

اول هوا زیاده محتبس اولماسیله ینار طونشر • واندن

اترو باری تعالی ریه که آق جکردر یارتمشدرکه

نفس الوب ویرمک ایچون • واول محتبس نفسی چقرمق

ایچون ویرنده تازه صوق و لطیف هوا کتورمك
ایچون حتی اسی هوالرده اسیدن آدم اینجنور و کنه
سبب اولدر که چیقان اسی نفس یرینه تازه صوق
هوا یوقدر که انك اسیسنی تعدیل ایلیه • زیرا که
جمیع هواده اسیلك واردر خارجده ویاخود
الله صقلیه • انسانه حما طاری اولونجه بوکلدیغنه
سبب اولدر که ایچرودکی حرارت غایت قویدر
وطشره ده اولان هوانك صوقلغی ضعیفدر • آنك
صوقلوغی حمامدن حاصل اولان حرارته مقاومت
ایدوب صووتمز • وحمام حرارتندن دخی آدمك
اینجنوکنه سبب بودر که حمام کنده ونفس هوا اسی آله

بالفعل اسیدر • زیرا که قان مشددر • ومحبسدر
زیرا اچقجق منفذی یوقدر • اویله ویرلن نفسك
یرینه کلجك هوا اسیدر • کنده و هوا سندن
و آدمك ایچروسنه تازه لك و صوقلق ویرلمز •
و تازه لك و صوقلق ایچرو قلبه ویرلمایجك روح
کنده و حرارت خود زیاده قویدر • طونشوب
یتر • و بونك کبی محللرده هوای طبیعی اسلکندن
یاخود حمامدن ویاخود حما عارض اولدقده هر
برنده مقدار نجه نبضنه ویورك تپنانلدوغنه
سبب بودرکه نبض وجمیع تنفسك آلتلری یرینه
کبی که آق جکردر وحجاب واینجه طمرلر که

شرائیندر • و نبض که اول طمرلرك پرسیدر •
بونلرك جمیعسی تنفس اولوب ورمك ایچون پیدا اولمشدر
بتقدیر العزیز الحکیم • بو ذکر اولان محللرده
صوق نفسی تیز الوب ویرمکه احتیاج قویدر
زیرا ایچرودکی حرارت یوزدندر • اول جهتدن
تیز آلنور • ایچندکی اولان ایسی نفس تیزلکله
طشره یه کوندروب یرینه صوق هوا کتورمکه چا
لشورلر و نبضك حرکتلرینك اختلافنه سبب بودر
اما تفصیل چوقدر • دائما حال بونك اوزرینه در •
واکر قلبده بو اولمسه اولان روح یانوب طوتوشور
دی زیرا غایت ایسیدر • اما بو وجهله اعتدال

بولور • ایله اولدقده نصلکه لازم اولدیکه
هوانك غایت لطیفی و معتدلنی اختیار ایدوب
ویرمزندن اجتناب اولنه • زیرا مادام که
هوا صافی و لطیف اوله خارجدن مزاج روحه
ضد اولان نسنه قرشمیه صحته سبب اولور
اما کندو جوهری متغیر اوله یرمزلغنه
اسباب سماویدن اوترو کواکب سیاره بر یره
جمع اولسه یا کنش ایله زیرا اول وقت هوانك
زیاده ایسی اولماسنه سبب اولور • وکاه هوا منتن
اولور • یرلرك یوکسکلکنه و آلچقلغنه کوره
اولور • یانسنه واقع اولان طاغلر سببندن

زیرا الچقده اولان ییلک هواسی دائما ایسی اولور •
و یوکسکده اولان صوق اولور طاغلر کبی •
و طاغلرک دخی چوق تأثیری واردر اول شهرلرک
که یاننده واقع اولور • زیرا کاه اولور که بر شهر
شمالی اولور که یوزی اره قرشو • اما قرشوسنده
طاغ وار که کنش انک اوزرنده طوغنجه ایسی لکن
قرشوسنده اولان شهر منعکس اولوب قودورر
دخی اول شهر ایسی اولور • یاخود شهرک شمالنه
واقع اولمش اوله • شهر شمال هوادوقنمسنه ما
نعدر یاخود شهر ایکی طاغ آراسنده واقع اولسه
کوینک شهر کبی اول وقت هوا اول اصل شهره

یاوزده و قنوررده و زبرده اولمقدن ایسه زیرا هوانک
شاید ارکه طابره اوغرایجق دائم اسوب
منقطع اولمز • اما شهرلرک هواسنک غایت
لطیفی بودر که اچق اوله شرقه و شماله و غرب
جانبی مستور اوله • وهم جنوب طرفی دخی
اورتلو اوله • سرای عامره کبی و صولر دخی
چوق تغییر ویرر • زیرا صویه یقین اولان شهرلر
زیاده مرطوب اولور • خصوصا دریایه یقین
اولنلر و اکر صولر شمال جانبنده واقع اولور
ایسه اول شهر صوق و هم رطب اولور • زیرا اویراز
هواسی صویه دوقنوب کلور که طبیعتی صوقدر

واكر صولر جنوب جانبنده ایسه هوایه زیاده
غلظت ویرر • واكر صولر شرق جانبنده واقع
اولور ایسه زیاده رطوبت ویرر واول یرلرده كه
زیاده یللر اسر الچق یرلر اوله طاغلر طایل اولمیه
بونلر كبی عفونتدن غایت امین اولور فصل
الثانی یللرك ایوسنی وییرمزنی بیان ایدر
هوالرك ایوسی روح مزاجی تعدیل ایتمسنه
وهم عفونته ضد اولان هوای شمالیدر كه یویرازدر
هوالرك اصحیدر • اندن صكره صحتده شرق
كون دوغوسی هواسیدر • اندن صكره غرب
كون بتوسدر هواسیدر وجمله سندن ضررلو

غاینده خبیث هوا جنوب هواسیدر زیرا اكثر
اسدوكی یرلرده اسیدر زیرا كونش سندوغی جا
نبندن كلور وهم صولره اوغرر كنش صولردن
تصعید ایتدكی بخارلر اكا قرشور • اما هوای
شمالی یوكسك طاغلره اوغرر قوری چوق ممالكلره
وهم یابس یرلره اوغرر • اما شرق هواسی
معتدلدر اما بوسنی غرب هواسندن ارتوجقدر
وكاه اولور كه هوای جنوبی صوق یرلره وقارلو طاغلره
اوغرر دخی صوق اولور • وشمالی هوالر بنمش
یرلره اوغرر اسی اولور • اما بو تغییر آز واقع اولور
ویرلرك هواسنه دخی كاه اچنده متولد اولن

معادن تغییر ویرر • مثلا شاب وکوکرداولدیغی
یرلرده هواسی راسی وبایث اولور • وبعض
آغاجلق ینده وکی پرده قوز آغاجی وتوت وانجیر
آغاجی کبی هواسی غایت خبیث اولور • و
سبزه واندن لخانه کبی وجرجر کبی هواسی خبیث
اولور **فصل** وبیلک درت فصل واردر که
هوا هر بریندن تغییر اولور • بهار آیامنده
هوا مزاجی معتدل اولور نه راسی ونه صوقدر •
صیف که یازدر اول زماندر که هوا اسیلکی زیاده
اولمش اوله زیرا کونش یاشمزه یقیندر • بو آیامده
هوانک مزاجی حار یابسدر • خریف که کوزدر اول زماندرکه

اسی کسلور صوق محکم اولمامشدر بو هوانک
مزاجی بارد یابسدر • قیش شتا فصلی اولان
ماندرکه تمام صوق مستحکم اولمشدر هوا بوز
ماننده بارد هم رطب در **فصل رابع** صحرالرک هواسنک
نسبتی الو شهرلرک هواسیله صافی پاک
لطیف صونک غایت غلیظ وبولنق صونک
نسبتی کبیدر • زیرا الو شهرلرک یوکسک
بنالری وطار یوللری هوای مراد اوزرینه اسدرمز
اکثر اوقاتده هوا ایچلرنده محبس کبیدر •
واچنده ساکن اولنلردن متحلل اولان حاشا
خضور شریفدن فضالات ومهملات واولر

وجیفلر ویمکلردن آرتان متعفن اولان نسنلر
هوایه غایت کدورت وغلظت وفساد وعفونت
ویرشور • بحسب الطبیعه اکثر طاعونه سبب اولن
بودر • اما صحرالر هواسنه اومقوله خباثت
ویرشمز • نفس هوا کندو حالی طبیعتی اوزرنده پاك
وصافیدر • ولطافت جهتندن اکثر پادشاهلر
واولو زکی الحسن بکلر دایم صحرالرده کزمکدن
حظ ایدرلر • واکثر بعض انبیا علیهم السلام
صحرالرده قیون کوتمکه اختیار ایتدکلرینه سبب
بودر • ایکنجی باب اون درت فصلدر

فصل اول غدانك بدن انسانه مناسبتی

نه سببدندر ونه جهتدن ضروری ولازمدر
که حیات انسان آنسز میسر دکلدر • معلوم
اولکه باری سبحانه وتعالی هر انسانه مالّی حالنجه
یرادلشدن بر متعین ومتناهی مقدار حرارت
قومشدر که حیاتنه سببدر • واول حرارته
حرارت اصلیه وغریزیه دیلور • زیرا اصل
غریزتده یارادلشی دیمکدر قومشدر واول
حرارت طوتوشب یانمسنه البته بر ماده کرککه
اول ماده ده طوتوشب یانه مثلا قندیل یانمسنه
یاغ لازم اولدوغی کبی زیرا یاغ اولمسه اوت
یانمق احتمالی یوقدر • انسانك حرارتنه دخی

لازم اولدر كه طوتوشوب يانمسنه بر ماده اوله
اول ماده‌يه رطوبت اصليه ديرلر كه اصل
انسانك يارادلمشن قونمشدر • انسز ديري اولمق
احتمالی يوقدر • مقدارينه متعين مقرر مقدار
در بو رطوبت اصليه حرارت اصليه‌نك ماده‌سي
اولمشدر كه حرارت رطوبتك ماده‌سندن
طوتوشوب يانر • حرارتك خودشاني
در كه طوتوشديغي ماده‌ده اول ماده‌يه دوكه
يقمق ايله وقورتمق ايله قنديل دكي وت
يقدوغي ياغي دوكندوكي كبي ياغي دوكنجك
اودك سونمسي مقرردر • مكر اول ياغ دكنجك

بر ياغ دخي الحاق اولنه • متحلل اولان ياغ بدلنه
اوكه بدل ما تحلل ديرلر • ومتصل مادام كه
يانان ياغك يرينه ياغ قونه كندو حالنه قالنجق
قنديل يانوب سونمز مكر كه فتيل كه بدن انسان
انك يرينه دردوكنه • ويا سونمسنه بر باعث
اوله ييل كبي يا قصد ايله بر كشي سيوندره يا قوندغي
وقتن عبث وجهله قونمش اوله دوشوب سونه
ويا خود اصلي اولكي ياغي خبيث يرمز ياغ اوله
ويا خود صكره‌دن الحاق اولنان ياغ اولكي ياغه
نسبتي اولميه غيري درلو ياغ اوله • يا اولكيدن
يرمز اوله • ويا غايت اولكيدن يك اوله

وگاه اولورکه قندیلده ینان اودك اوزره تربر
اوغوردن واقی یاغ قونه • اول اولقدر یاغك
حقندن گلمن ویرا یاغ چوقدر • انی یقوب تحلیل
ایدمز • سیونمسی مقرر اولور بوغلمق طریقیله
ویاخود اولنجی یاغی بر غیر جانبنه توجه ایله یه
اوتدن ایرله • اوت یغسوز قلنجق سیونمك
مقرردر • یاخود یاغ قندیلدن دوکله ضرفی
اکلسکله یا اوفنمق ایله یا قصد ایله اوفادلق یاخود
ضرفی سکیوب دلنمك ایله اودك یاغله اجتماعنه
وار نباطنه بر بر بله مانع اولور وجمیع بونو
جهات مزاج انسانك احوالنه وعوارضنه

وتشبیه در انسانه دخی بوبله واقع اولور حسته
اولمسنه واولمسنه بحسب الطبع ذکر اولان
اسبابدر • وبرد برد مزاج انسانه نیجه واقع اولور
قندیلده ذکر اولان عوارض واسباب تطبیق
ایدلوم • اولا حرارت غریزیه که قندیلده عجی
اوده مثلدر یعنی ماده رطوبت اصلیه در •
رطوبت اصلیتك خود مقداری متعین ومتناهی
مقداردر حرارت اصلیه خود شایدر • رطوبت
اصلیه یی یقوب دوکتمك مکر طشره دن مدد الحاق
ایدوب بدل ما یتحلل یرینه غیر ماده کله هر تحلیل
اولدقجه • وبو ماده یرینه گلجك ماده انسانه

یدوکی غدالردن واجدکی اشربدن حاصل اولور
طبیعت یدوکی غدالری هضم ایدوب اخلاط
لطیفیه کندو مزاجنه موافق اوله • موادصالحیه
دوندره که اخلاط اربعدن • قان بلغم وسودا
وصفرادر • بو جملدن رطوبت اصلیه که خلقندن قو
نمشدر اندن حاصل اولور واندن متحلل اولان
یرینه تکرار بو اخلاطدن حاصل اولور رطوبت طبیعیه
بدل اوله • ومتصل مادام که تحلیل اولان رطوبت
اصلیه دخی کلله الحاق اولنه • صحت میسردر
بو مقصود اول وقت حاصل اولور • قچن که استعمال
اولنان غدالر واچیلن شربتلر غایت لطیف اولا

هر انسانک کندو واصل مزاجنه موافق ومناسب
اوله • بو وجهله صحت بدن انسان احسن
وجهله ممتد اولور کندو حالنه قالنجق
مکر عوارض دنیویه نک برسنه راست کله •
مثلا بو روزکارله بندکی کبی بنا بو غلا ویاخود
العیاذ بالله مفسد حرامیلر اولدره لر وبو شرطله که
اصل یره دلشی طوغمسندن صحیح ترکیب اوله ضعیف
ونحیف اولمیه یاخود انا سندن وبابا سندن
میراثله انتقال بدن بعض امراضک برسی واقع
اولمش اوله وباخود انا سنک وبابا سنک
بالکلیا مزاجی فاسد اولا • اویله لازم کلور که حاصل

اولان اوغلانك مزاجی کلیا فاسد اولا • زیرا
ترکیبا اولندوغی ماددن فاسد ایدی • انک کبی
سببدن منحرف اولان مزاج اصلاحه قابل
اولمز • ویاخود صکردن الحاق اولونان موادکه
رطوبت اصلیه‌دن متحلل اولان یرینه بدل
اولجق فاسد اولور • اولدن اولان ماده‌لری
بله افساد ایدر • خستلغنه وهلاکنه اولدوغنه
بحسب الطبیعه سبب اولجغی مقرردر • واکثر
بونک کبی فساد استعمال اولنان خبیث وفاسد
غدالردن ناشی اولور • ویاخود اولکی کندو
مزاجنه معتاد اولدوغی غدالر ایله شدی استعمال

ایتدکی غدالره نسبتی اولمیه • ونقدر صالح غدالر
ایسه البتده انلره معتاد اولمق ایله البت مزاجی
استعمال ایلدکدن منحرف ومتضرر اولمیجق اولمز
وکاه اولورکه استعمال اولنان غدالر واشربه
نقدر حد ذاتنده مزاج انسانه موافق نفایس
ولطایف ایسه انلردن چوق مقدار استعمال
اولنجق مزاج متحمل اولدوغندن بدل ما یتحلل
اولیجق متحلل اولندن زیاده ارتق اوله • وبر
اوغوردن بو غلمق مقرر اوله • زیراکه حرارت
اصلیه اول مقدار رطوبتک حقندن کلمیوب
اردوب تحلیل ایدمزدی بو غلمق طریقیله اولنجه

حرارت اصلیه سیونمسی مقرردر • زیاده امتلادن
حاصل اولان فساددر • و سونوخوس اسمی
ایله معروف اولان مرضکه قان بدنده چوغلدوغی
وقتده واقع اولور • بر تقدیرکه صالح و لطیف
قان اوله ییز و طوتوشر کندو کندودن
واکثر احوالده بو مرض مهلکدر • مکر وقتنده وا
فر قان آلمسیله دفع اوله بفضل الله جلت
وعزت • ویاخود اول ارتوق اولان مواد محتبس
اولمق ایله فساده و کیفیتده تغییره دونلور وطبیعت
انواع امراض عفونت حاصل اولور • وطبیعت قوی
اولدغندن کندودن دفع ایدر • رعاف ایله که

بورندن قان آقمقدر • یا حاشا اسهال طریقی ایله
یا وافر درلمك ایله • بعض اوقات اولورکه
بدنده اولان اخلاط و مواد صالحه بر عارضه
سببیله ترکیب مزاج انسانك تفریقنه سبب
اولور حرارت اصلیه‌دن رطوبت اصلیه
ایرله • و بدنده رطوبت اصلیه اولان دوکله
یا زیاده اسهال اولمق سببیله • ویا قان بوشنمق
ایله • یا زیاده استفراغ ایله ویا افراطله درلمك
ایله رطوبت اصلیه بدنده قالمیه لازم
اولور حرارت اصلیه‌نك سیونمسنه زیرا
رطوبت اصلیه اندن ایرلدی ییجی ماده‌سی

قلمدی • وبو وجهله واقع اولن فراق ایکن طو
یلمن • زیرا رطوبت اصلیتك حرارت اصلیه
مابیننده کیفیتلرنده مخالفت یوق ایدی محضا
یاغك توکنمسی سیونمسنه سبب اولدی و یا
غك دوکنمسی دخی تدبیرجله اولمشدر • تدبیرجله
اولان حال ایکن طویلمن • وبعض خستلر اولدکی
حنده زیاده متأثر اولمدقلری ودویمدقلری
سبب بودر • حتی گاه اولور که اطرافدن
نبضلری کلیا درت بیش کون اولمکدن
اوکوردی ساقط اولور • زیرا حرارت غریزیه
سیونمدر • اطرافده اولنه مددی یتشمن

اما قلبه یقین اولان اعضا که اول حرارت
اصلیتك معدنیدر • فی الجمله ادراك وحسی
سایر اعضادن قویدر سیلدکلونه حین موتده
دخی اولدر رطوبت اصلیه بالکلیه دوکنجك
فی الحال اکثردن سیونر • بتقدیر الله الممیت
والمحیی الحی الازلی • وبوندنصکره عناصرك
حیوانات انسانه بوقدر مدخلی اولدیغندنصکره
ابوسنك وضررلری اولنك تفصیلنه شروع
ایده لوم فصل ییلن واچلن نسنه لرك
بیاننده درکه ذکر اولنور • مقدما معلوم ایدنمك
کرك که آدمك صحتنه لازم اولان غداسی

بودرکه دایما احتیاط ایلیه که غداسی بر غدا
اولمسونکه دوایه قریب اوله ونه بکزر اوله •
سبزوات کبی ومیوه‌لر کبی زیرا بونلردن اسی
اولان تره وترخون وصرمساق کبی بونلر
آدمک قانن بقر احراق ایدر وغلیظ اولنلر
اسبناق کبی وبازکبی ولاخنه کبی بونلر بلغم
تولید ایدر آدمک بدننی آغردور • اما واجب
بودرکه غداسی غایت لطیف اولکه الوریه تفصیل
ایله بیان اولنور • اندن صکره یمکی تمام اشتها
صادق اولنجه یمیه • اندن صکره اشتها بلوردکی
کبی مدافعه ایتمک اولمازمکر کاذب اشتها اوله سرخوش

لرک اشتهاسی کبی زیرا اول اشتها دکلدر • اما
اشتهاء صادقی دفع ایتمسون معده‌ی خراب
ایدر چوق اخلاط فاسده معده‌ده جمع ایدر
اول جهتدن دفع ایتمک اولمز • اندن صکره
یازن بن یمک صوق کرک اسی اولمیه وقش
بن یمک اسی کرک اما زیاده اسی اولمیه اندن
صکره قیشن بن غدالر صوق غداسی چوقدر •
وقوتلو غدا کرک سبزوات ومیوه‌لر کبی اولمیه
ولطیف اتلر وکبابلر وقلیه‌لر کبی اوله • و
یازن عکس کرک لطیف اوله وهضم تیز اولان
یمک کرک زیرا انسانک حرارت غریزیسی طشره

توجه ایتمشدر معیده خالی و ضعیف در
اما قیش ایام منده قضیه بالعکس در حرارت
غریزیه ایچروده جمع اولمشدر • اندن صکره
بیلن یمک امتلا اولنجه یه دکین یمک کرک
مادامکه فی الجمله نفسنا شنهاسی وار کن .
ال چکملک کرک • زیرا اول بقیه اشتها بر زدن
صکره مندفع اولور • واکر ایقویه قدرت اولمز
ایسه وافر حرکت ایلسون زیرا حرکت ایله هضم
و تحلیل بولور • و دائما الازمندر خصوصا صباح
یمکندن صکره بر جزو یجه حرکت اخشام یمکنک هضمنه
معین اولور **فصل الثالث** اندن صکره

هر غدانک استعمالنک زمانن ترتیبنده تدبیر
کرک زیرا ومقدارنده دخی تدبیر کرک لطیف
غدا اولان هضم قولای اولور • انی تقدیم ایدوب
اوکورده یمک کرک غلیظ اولان یمکول هضم
کوج اولور صکره یمک کرک زیرا اول لطیف غدا او
لان تیز هضم اولور اشتغا ایدر • و غلیظ اولان هضم
اولمقدن قلور • واکر بالعکس ایدوب غلیظ اوکور
دی یوب صکره دن لطیفنی یوب اول لطیف اولان
تیز هضم اولمق شایدر • زیرا لطیف در هضم
اولدقدن صکره اشغالره چیقمغه یول بولمز • زیرا
غلیظ غدا التنده دور لطیف اولان محبوب

اكلنوب فاسد اولور بو جهتدن دائما لطيف
تقديم اتمك كرك و مقدارنك دخی تدبير كرك
بر مز غليظ طعاملردن از مقدار بنيجه ضرری
دخی آزدر كه غايت لطيف طعاملردن چوق
يمكدن ايسه زيرا طعام نقدر غليظ ايسه آز اولمغن
معده انك اوزرنه طابل و غالب اولور حقندن
كلور هضم ايدر و چوق دنلو طعام يمكدن ايسه
بر دنلو طعام يمك اولیدر • زيرا هر دنلو طعامك
بر دنلو هضمی واردر • متعدد طعاملر معدده وارد
اولجق هضمنده معده يه جرحت كلور • و اندن نصكره
دايم قاعدهٔ كليه كوزتمك كرك معده مزاجنه حالنه

بعض معده اولور كه غايت حار و نار كبدر
ايچنده هضمی تيز و تيز يمك سود كبی و شور و الركبی
و تره ياغی كبی و بو مقوله لطايف وارد اولجق
فاسد اولور • زيرا معده نك مزاجی حاردر • بونك
كبی غذالر يا صفرايه دونر • و ياخود تيز يانر كوينر
غذاسن ويرمز • اما قوتلوجه و منبجه يمكلر كبابلر
و قليلر و بو مقوله لذيذنجه يمكلر نقدر هضم
كوجلك ايسه معده دخی انك قبول ايدوب حقندن
كلور هضم ايدر • سلطانم حضرتلرينوك
مزاجی شريفلری كبی • **فصل رابع** • و غذالرك
وجه تشمسنده چوق حالت تغيير ويرر • زيرا نقدر

نفيس ولطيف غذا ايسه غليظ وجهله بشجك
مثلا يمرده كبي كه اندن لطيف غذا وهضمي قولاي
يوقدر زياده قتي برك بشجك صغر آيي مرتبسن او
اولور هضم كوج اولمسندن وغليظ هضم كوج غذا
شربا طريق ايله اريوب بشجك لطيف اولور هضم
قولاي اولور • بو قاعده كوزتمك كرك وكليا شور
بالرك هضم اساندر • معيده بر كبابلردن وقليلردن
وبورككلردن وتنورده بشنلردن واول كبابكه
اوزتلي بشه • يا بشدوكندن صكره احتياط ايدوب
اوزتولمسنه مقيد اولمق كرك زيرا اغولي اولور
مهلكدر • يمكلك اوقاتنك بياننده در واجب الان

بودر كه كونده ايكي كره اوله بر صباح وبر اخشامه
قرشو وبو قضيه عادته كوره در زيرا بعض كشيلر
كونده بر كره يمكه معتاد اولمشلردر • ايكي كره
يجك اولورسه هضم ايدمز چوق ضرري دوقنور
وكونده ايكي كره يمكه معتاد اولان بر كره يجك
اولورسه ضعيفا ولور ومزاجنه خلل كلور •

فصل الخامس بورده بتن نباتات حبوباتدن
حاصل اولان غذالرك على التفصيل ايوسني ويرمز
زنك بياننده در • اولكي بغداي در اتمك اندن حاصل
اولور • واتمكلك ايوسي اولدركه ايي تلنمش آق
بغدايدن اولان وطوزلو اوله • اما غايت طوزلو

اولمیا وخمیر ایله بوغرلمش اوله وغایت کوزل پشمش
اولاقونده • واسی ایکن ییمیه صوق یینه
وآق اتمك كه كیكدن نفدن پاك وآرو ایسه
یکدر • وبوغجه کبی پشن اکمك فورون اتمکندن
الچقدر • ونواده پشن اکمك غلیظدر واول
اتمك كه قوردركه آدی قوش كاردر كیكی چوقدر
اورته خاص قودله کبی هضم قولایدر • اما انسانه
آز قوت ویرر • واول اتمکلرکه باغ لچنده پشر
غایت غلیظدر • وسودا ایله یوغرلن اتمکلك
غداسی چوقدر وهضم گچ گدر • واتمك اسی ایکن
ییورسه زیاده صوسزلق ویرر دماغه بخار چوقفارر

وكیكلو اولان اتمك طبیعته لینت ویرر • وآق
اتمك قبض ایدر • واوندن اولان اشلر ارشته کبی
وتوتماج واوماج کبی بونلرك جملسی غلیظدر
بغدای — مگر که خمیر ایله اوله • وبغدای حلیمه‌سی غایت
کوزل مهرا پشمش اولا غداسی قوتلودر سلطانمك
مزاج شریفلرینه کوره احبابا بو مزده کل خصوصا
قبش ایام منده وهم قوتلوجه محکم قان ایدر هضم
نشسته — اولجق • ونشستنك طبیعتی حاره یابسدر اما
غلیظدر گج هضم اولنور اما هضم اولجاق ایو قان
اربه — حاصل اولور • وارپه‌نك طبیعتی بارده یابسدر
درجه اولاده اندن حاصل اولان غدا لطیفدر

اریدیجدر اوکندە بولنن بلغمی ویلی دفع ایدر ا
اندن حاصل اولن غذا غایت ایو غذادر مزاجی
حار اولنلره غایت ایودر • اکر اتمکیدر واکر
اندن حاصل اولن اشدر ویرنجك مزاجی معتدلدر
اما قابضدر غذاسی غایت ایودر • هم زیاده
قوتلو غذا اولور خصوصا سود ایله پشن شکر
ایله بیه ویا خود بادم لیله حریره سی سود ایله پشمش
اوله غایت معتدل غذا اولور • وبو وجهله پشن
منیء زیاده ارتورر • وهند مجربلری اتمشلر
که یمسن اتمان ایدنلرك عمرلری اوزون اولور • خصوصا
جربلو ویا غلو سنکرله پشمش اوله • وبقلنك

برنج

بقله

مزاجی معتدلدر صوقلغه ما یلدر غذاسی
ایو غذادر • اما نهایت درجه یللر حاصل اولور
خصوصا که تازه اوله مکر بوبر وزنجبیل ایله وکیم
ون ایله بیه • وبینه غایت چرکن دوشلر
کوسترر • وخاصه یمسن اتمان ایدن عقلنی
فساده ویرر • اکر توقه یدور سلقیم دلمن
اولور • نخودك طبیعتی حار یابسدر نسنه
اچر ولینت ویرر اما غذاسی قویجدر وجماعه
قوت ویرر • وقارنده حاصل اولان صو
غلجانلری دوشرر • وقوقده حاصل اولان
طاشی طاغدر • مرجمکك طبیعتی بارد یابسدر

نخود

مرجمك

قانی اکسلك ایدوب حرارتن ساکن ایدر وجماعه
ضعف ویرر • اندن صکره طتلولر ایله وتشدید ایدوب
بقله یمك اولمق ممکن که سرکه ایله اوله • مصربقلسنك
طبیعتی حار یابسدر • انك یمکندن برمز غلیظ
قان اولور • اما بالخاصه حاشا خضورش
بورجاق یقدن صوغلجانی دوشورر • بورجاقك طبیعتی
خبیث وغلیظ در • اما بزاغولری یوزسمز ایدر
علف علفك طبیعتی بارد یابسدر • بدنه غداسی آزدر
بوکرلجه بوکرلجنك طبیعتی بارد یابسدر • وغداسی غلیظدر
طاری بالخاصه باش اغردر • طاری حار یابسدر بوندن
حاصل اولان غدا غایت آزدر • مکرکه

سود ایله بشه وغایت قبض ایدر • ماش عجم
دیارنده حاصل اولور بریج برینه استعمال ایدرلر
اندن حاصل اولان قان معتدلدر بارده ور
سیلرده مناسب غدادر فصل السادس بیلن جیو انلرك
اتلری سولك تفصیل بیاننده در کلیات جمیع
غدالرك قوتلوسیدر • بدن سمیردوهم ویرر
قان چوق ایدر • کنج وتازه اولیجق اما قوجه
اولنك غداسی ضعیف در • وحیوان یجنده بولنن
بزاغولرك جمیعسی برمزدر • وبیابانلرده حاصل
اولان حیوانلرك مزاجلری یابسدر • اللرده
بیوتندن واللرده بیوتنك رطوبتی ارتوقدر

اندن حاصل اولان غذا چوقدر • اما طاشا
خضور شریفدن فضلات چوقدر • قشلرك اندن قوشلر
حاصل اولان غذا دخی قوردر • وقان لطیفدر
اجمالا یبان اولان حیوان وقوشلده بیوینیدن
قوردر • وآز یبان حیوان چوق یباندن مزاجی
قوردر • ویاش اوت اوتلیان حیواندن قور
اوت یبانك مزاجی قوردر • میوه وسبزوات
ییین حیوانك مزاجی رطبدر • انلری یمایندن
وآز صواچن حیوان چوق اچندن طبیعتی قوردر
توی وساجی چوق اولان حیوانك طبیعتی قوردر
ساجی تویی آز اولاندن وقره اولان حیوان کلیا

طبیعتی قوردر • طوناق اولاندن وکلیا برّی و
یبانی اولان حیوانك بیوسنه سبب اولن بودرکه
انلر بر یرده بر ورده اولمشدر • بریه خود ایل
ایچنه یابسدر • واندن غیری یبانی اولنلر متصل
حرکت اوزرنده در • اندن اوتری زیاده سمین ویاغلو
اولمان ایل ایچنده اولنلرکبی وایل ایچنده بیوین حیوان
انندن طاشاغی حضوردن غلطتی وفضلاتی
چوقدر • اول جهتدن مزاج شریف معیدسی
یبان اولان حیواندن ارتوق حض وانتفاع بولور
الده بیوین انلردن

فصل السابع

وحیوانك کودسندن غیری جمیع اجزاسنك

باش تفصیل بیان ایتدم دركه ذكر اولنور • باشك غذاسی
غلیظدر آدمی قزدورر صوق هوالردن غیری
بینی وقتده یمك یرمز جایز دكلدر • نفس بینی صوقدر
آدمك معده‌سنی بولندرر یمكدن اول یمك كرك
مزاجی حار اولنه جایزدر • اما صوق اولنه جایز
الك دكلدر • كنكلر ایچنده بولونن الك غذاسی
اعتداله قریب در حرارته مایلدر منیئ زیاده ارتورر
ملر معده‌ء بوزر • ملر صوق وغلیظدر غذاسی چوق
وهضم كوچ مزاج حار اولنه استعمال جایزدر
قزل جكر قزل جكر قوتلودر هضم كوچ وغلیظدر • بوكر كوك
هضم كوچ غذاسی ایو دكلدر • طلاقك هضم كوچدر

سوداوی قان ایدر زیرا نفس سودا انك معدندر
بغرسق بغرسقلرك مزاجی صوقدر هضم كوچ بلغملی قان
یورك حاصل ایدر • یورك مزاجی حاردر وهضم كوچ
بدنه غذاسی آزدر • زیرا انك حكمتی انده دكل
روحانیتنده در او روحانیت ایسه بوغزلنوب
اق جكر اولدكدنصكره قراق بولوب آت قلور • اق جكر
مزاجی بارد رطبدر هضم كوچ • قالك ویوغن
سكر سكورلكه بازولك اتنلر وچنده در اندن حاصل
اولن قان بابسندر چوق غذاسی وار • سمزات
غایت رطوبتلو ونمناك قان ایدر • وغذاسی اورته
ارق ات انك غذاسندن آزدر • وارق ات واورته اتدن

قوبرق معتدل قان اولور • قوبرق مزاجا سیدر معدهیه
ضرری وار صفرایه منقلب اولور • دردن حاصل
ایچ یاغی اولان غدا صوق و یلمشك قانی اولور • وایچ
یاغنك طبیعتی صوق و معدهیی خراب ایدوب بغر
پاچلر صقلری گکشتك ایدر • ایاقلرکه پاچلردر غداسی
صوق و یلمشك در • و اندن حاصل اولان قان
اندن حاصل اولندن ضعیف در • سلطانلر مزاج
ممه حیا شریفنه مناسبدر • حیالردن حاصل اولان ممدت
حاصل اولان قاندن دخی یرمزدر • بوسز اوغلانین
حیوانلرك حیالرندندر خروسلرك حیاسی غایت
خروس حیاسی لطیف بی بدل غدادر مخصوصا فی یاك قان حاصل

اولور قوشلرك ایچندن اولان فاینلرك غداسی
زیاده قوتلودر و جمله سندن لذیذا وردك و سمز
اوردك توق قیتلریدر • اوردك و توق جگری جمیع قوشلرك
جگرلرندن بیكدر • قانلردن حاصل اولان غدا
هضم زیاده كوجدر • اندن خبیث غدا اولمز
ودوشن قانی جمیعسندن یرمزدر فصل الثامن
سود سودك ایوسی و لطیفی مزاج انسانه موافق و مناسب
خاتون سودیدر • بعض انسانه بگزین كیملكی
ایامندركه ایولری اكه بكزر اوله اول جهتدن
صغرك سودی ایو اولدی دیر احمل اولدغی ایام
عورت حامله اولدغی ایامركیدر • واندنصكره

کچی

ایلقدن قوین وکچی سودی در کچی سودنده ما
ایت ارتوقدر • وقوین سدنده بینلك ارتوقدر
وسددن لطیف ونازك غدا بوقدر حتی غایت
لطیف اولدوغی جهتدن غایت تازه سنی کورمك
کرك بلکی ممکن اولسه ممددن امك کرك
زیرا انار کلکی جهتدن صاغلدوغندن صکره
مکر قیندالر دونجه یتن فاسد اولور • و
اندن غیری معیده عیر غدا ایله ای قرشدرمق
اولمز زیرا لطافت سببندن معده ده نکه
خلط بولورسه اکه دونن معده فاسد اولدقدن
صکره ضرری چوق اولور • قوینن ای جمیع اتلروك

قوین

٧

ایوسیدر بو شرطله کم کنج اوله بر یاشندن کچه
سنه وارنجه وانتمش اوله اندن حاصل اولان
قان طار رطبدر • واندن لطیف قان اولمز که
انسانك مزاجنه قریب اوله • موا وغلاق اتنك
طبیعتی معتدلدر غایت لطیف در تیز هضم اولور
زیرا که کچینك طبیعتی غایت بارد و یابسدر •
و کوچك اولمغله رطوبت چوقدر • واما قوزی
قوینك کندو مزاجی رطبدر خصوصا کوچکی
غایت مرطوب اولور اول جهتدن یمسنك ضرری
نهایتده در مکر کباب اوله واوز بویر وقرنفل
ودارچینی وزنجبیل ایله اوله • اما یحنسی بغایت

اوغلاق

کچی

صغر ضرردر • وصغر اتندن حاصل اولان غدا
بوزغی غلیظدر وهضم کوجدر وکنج واتمش اولان بوزغی
درجسندن غداسی لطیفدر خصوصا سرکه ایله
اصلاح اولنه • سلطانمك مزاج شریفنه منا
سبدر وقانن حدتنی کیدرر • طوشن اتنك
طوشن طبیعتی حار رطبدر خصوصا کنج اوله • وطوشنك
کوجکلری غداسی لطیف دربتن هضم اولور جماعه
قوت ویرر اما یمسی قبض ایدر • وقنیش اتامندن
یمك کرك اما بالخاصه معدهیی معبون ایدوب
بیابان کجیسی خراب ایدر • وبیابان کجیسی اوکچسندن دخی خبیث
کیك یغورجه دردیزا ایبوسنی زیاده در • وکیك ویغورجه

بدنی بر مقدار قوی ایدر غداسی یرمزدکول خصوصا
آیوانی کنج وسمون اوله • وایوانی طبیعتی حار رطبدر واما
غلیظدر • خصوصا کوزن ایامنده غایت سمزدر
وات واشك ودوه اتلری نهایت درجده غلیظ
وخبیثدر فصل التاسع قوشلرك اتی بیانندهدر
بلجلر بلجلو وتوقلو جمیع اتلردن ایو سدر غداسی غایت
لطیفدر قانی جوغلدر اشتهایه قوت ویرر والجمله
جمیع مزاج انسانه یرر ویاك قان تحصیل ایدر قطعا
آق توقی بر خصوصه ضرری یوقدر • اما آق
توقدن صقنمق کرك فی الجمله دیزا التجربه ایله بولنده
بالکه بر بجی قوش وار مش آنی ییجك فی الحال

اولور. اندن نصکره ناوغك بيسني بيان بالخاصه
كوزه آق دوشرر. وزياده قارت توغك بسنه
بشلوخروس اتمان بواصرايدر. اما بشلوخروسلك غذاسي غايت
كوكرجين خبيثدر. وكوكرجين اتي حاردر زياده غذاسي
قوتلودر. واندن حاصل اولان قان غليظدر
وباشلرني وبويونلرني بوغزلندقلري وقت
قوپاروب يبانه آتمق كرك زيرا اورالرك ضرري
اوردك نهايتده در. اوردك غذاسي آزدر زيرا هضم
كوجدر اتي آتانه باده اسيدر فازدن حاصل اولان
غذا غليظدر هضم كوجدر. واكر بر كيشي
تاز ايكك فازك بر جياسن بچكلي ولورسه اندن حاصل

طاوس اولان اوغلان برحيالي اولور. طاووس بكرمي
بيش يل يشر واول يل اولمنجه يمردلمز اتي غايت
بكدر هضم كوجدر. وديدلر كه اتي چوق زمان
دورر فاسد اولمز. بلكه بر ايكي آي اما خيلجه
طراج بدنه قوت ورر هضم اولنجق. طراج غذاسي
غايت لطيفدر. اندن حاصل اولان قان بي بدلدر
وبالخاصه قوت هاضمه يه زياده قوت ورر.
سوكلن وككلك وسكلن وككلك جميع قوشلردن لطيفدر و
انلردن حاصل اولان قان غايت لطيفدر. اما
كوجكلري آدمي دخي آرتق سمز ايدر. وارقه ولنلري
سمزدر ومنيء آرتورر محصل الكلام جوهرلك

لطافت سببندن جميع مزاجلره دوادر سلطانمك
مزاج شريفنه افضل وانسب غدا بودر وكللك
دخي بويلدر وقريي اتنك طبيعتي غايت
لطيفدر ويابسدر وبالخاصه قوت حافظه يه
زياده صقلر هم عقلي زكي ايلر حواسلري قوت
ويرر وكندونك خيالري مني ارتورر واكر
آدم كندونك ذكريني بونك قانيله سورجك
اولور ايسه اندن خاتون ايله جماع ايدر غير كسه
وارمق محال اولور واكر ارا اولورسه من
بعد عورت ارتوق اره وارمق احتمالي يوقدر
بلدرجين اتندن حاصل اولان غدا حاردر اما

٢٠٣

زياده اكا ميل ايتمك اولمز زيرا اوتلادغي اوت
خربقدر اول اوني اتمام ايدن تشنج ايدر
سرچه
سرچنك مزاجي حاردر يبسي وخيالري صغان
طورنه
ايله وزنجبيل ايله زياده مقوي اولور وطورنه
غايتده غليظ در وسائر پرنجي قوشلري عد ايتمك
اولمز **فصل العاشر** بالقلق بياننده در كه
ذكر اولنور بالغك درت حالنه واقف اولمق
كركدر كه كندو نه دن حاصل اولمشدر ايكنجي
حالي بلمك كركدر كه كندو نه دن غدا النور او
چنجي حالي بلمك كركدر كه كندو نه بردن حاصل اولور
بلمك كركدر دردنجي حالي چقدغي موسمي بلمك

كرك زيرا بعض بهار آيا منده ايو اولور و يازده
يرمز اولور و بعض بالعكس اولور و بعض قشده
ايو اولور يازن يارمز اولور اوكلى حالى بودر كه
بالق اوچ نسنه دن حاصل اولور كمى يمرده دن
كه كنده و يمرده لر و كمى بالچقدن و متعفن يرلر
دن و كمى قومدن آن ايو سى اولدر كه كنده و يمرد
سندن حاصل اوله اما بالچقدن و متعفن
يرلرده حاصل اولان بالق غايت خبيث در
اما قومدن حاصل اولن في الجمله بوندن
يكدر و يمسى جايزدر ايكنجى حالى
بودر كه كندو ندن غدا لنور آنى معلوم ايدنمك

كرك زيرا هر نسنه نه غدادن غدا لنورسه
مزاجى او غدا مزاجنه دونر حتى آغجلر بله طتلو
تورنج كبى ابتدا امرندن تخمنى بال شربتى ايله صوارسن
ايله اندن بتن آغج وردكى تورنج طاتلو اولدى
و بالق دخى درلو درلو نسنه دن غدا لنور برى
دكز ايچنده بتن اوتلردن زيرا بعض اوتلر وار
در كه ايو در آنى ين بالق ايو اولور اندن
ايو بالق اولمز وكمى يرمز اوت اوتلر آنك كبى
بالقلر غايت خبيثدر و كمى مزه اولور اسكندر
يه چقن بالقلر كبى زيرا انده طحلب آتلو
بر اوت بتردكى لركنارنده بالق آنى اوتلر

اول جهتدن اول جنس بالغی بین اکثر خسته لنور
وبعض بالق بنه بالقدن غذالنور خصوصا
اورته بالق وکجك بالق بعض جنس اما غایت
بیوکلری آز واقع اولورکه بالق بیالر زیرا
آنلر اکثر دکزده ارقسی اوزرنه یوزرلر آغزلری
آشغا قلور بالق یوتمغه قدرت اولمز • نقدیر
الله ده بویله اولمسه کجك بالق قطعا بولنمزدی یا
غایت آز اولوردی • وبعضلرك غذاسی کندیمرده
سندن در بو جنس بالق غایت بی بدل اولور جمیع
بالقلرك اعلاسیدر اما آز بولنور • وبعضلرك غذاسی
طنلو صودندر یا یاغمور صویندندر • یا طنلو

صو بولندوغی یردن • وشهرلر یقنین اولن
صولرده بولونن بالق طنلو اولسون ودکز صوی
اولسون حاشا حضور شریفدن جمیع او بالغك
غذاسی شهرك منبللرندن اولور اول اول
جهتدن اوراده دوتولن بالقلر غایت
خبیث اولور نقدر نقدر جنسی لطیف
ایسه زیرا غذالری نهایت خباثتده در •
بونی دایما رعایت ایتمك کرك • واوچنجی حالی
بولندوغی یر ایوسی بیاننده در • اول صولرکه
طشلق وقیالر اوزرنده در غایت ایودر • بعض
قوملی یرلرده بتن بعضه صافی پاك طپراقلرده بتن

وطتلو اقر صولرده بولونن • اما محبس صولرده
اولان غايت خبيث در • دكز بالغي غايتده ممدوحدر
اگر ايوسي اولدر كه غايت درك يرلرده اوله واول
صولركه غايت تلالي باوزا اوله وهم چوق
اوله ودكز قيلرندنكه پاك قيلي اوله
اما شهرلره قريب اولميه • اوراده بولنان بالقلر
غايت ممدوحدر • وغايت اولودرك طتلو صولرك
بعض بالقلري غايت لطيف اولور • دردنجي حال
بودركه چقدوغي وقتي بيلمك كرك زيرا
بعض ايام بهارده چقر • اول موسمده يمردلر
بو ايام كوتولوكي ايامدر زيرا يمردلدغي وقت

كندونك قوتني قلمز • اما ازكي اول ايامده يكدر
وبالغك رنك نقدر آغه مايل ايسه كرك چيك
كرك بيشمش ايكن دن صكره اوله اولقدر
يكدر • اما قرسي وبيشلي غايت خبيث در
وفي الجمله كندونك دوتلدوغي حيندن برخبيث
دابجسي اوله غايت مهملدر • واني يمشق اولن
عتشدر • اما اني كورك وبكجه اولن ايودر
وقاني چوق اولن كه قزل قان اوله بالغك غايت
ايوسيدر • ونقدر قاني آز ايسه ايلوكي داخي
آزدر • بولي وقناد چوق اولن بالق غايت
ايودر • ويمردسي چفت اولن بالق غايت ايودر

واغنه طوڭلدقدن صکره نبیذ اولن بالیق کبی
اولندن یکدر • زیرا بالغك حیاتی پاك صافی
صویلەدر • پاك صافی صودن چقن بالغك
حیاتی تیز منقطع اولمق کوزکور اما کیجه اولن
کوستردکه بالکز پاك صافی صودن
دکول ایمش غیر غلیظ صویه قرشور تننلردن
غدالنورمش • بر تقدیرکه صودن چقمش اول
غلیظ تننلردن غدا بیني کندوده دخی باقیدر
دکز قومندن وطاشندن حاصل اولن ایاقلو
اولان وبرك قوقلو اولان وبرکلمدرا ولجهندن
تیز اولمز • وشول بالیق که آیقلری چوقدر رقتنی

لذیذ اولور • زیرا بهار ایامندن صکره یمردەلر
ارکلی اول ایامده ایودر • وارکلی دیشیسندن
باشندن معلوم اولور • زیرا ارککك باشی
اوزوندر • وحلزونن آدلو بهارده حاصل
اولور • اول وقت غایت لذیذ اولور وضرری
آز اولور بو مقوله اولن جماعه خیل قوة
ویرر ▪ وقبی برك اولن استریدیه کبی قمدن
حاصل اولور • دکز ضرری ایکن بو قدر
وجماعه قوت ویرر • واسنه قور مقولسی
وینکج بونلرك اننك ضرری بو قدر ایو غدادر
وجمیعسی جماعه قوت ویرر • جمیعی بالغلرك

بلنن اسامیلری ایله تفصیل بیاننده ده • لورکه
بونان دلنده آدی آزخی نوس در بلفلروك
لطیفدر • زیرا کندنك غداسی کره و کندو یمده
سنده ندر اول جهتدن آز بولنور زیرا که کندو
یمده سن یر و غیر بالغی یوتمق آز واقع اولور
و دکزك غایت طشلو یرلرنده حاصل اولور •
موسمی بهار ایامدر زیرا قیشن یمدلر قیفال
بالغنك اکثر غداسی دکزك ایو اوتلارندندر
بالیق یمك غایت آز واقع اولور و کندو
یمده سن یمك واقع اولمز • انوك ایچون
واز بلونر و حاصل اولدوغی یرلر دکزده

غایت

غایت پاك طپراق اوزرنده اولوب مسکن
ایدنور و دایما قیه یقین اولور • و اندن
صکره کوده سی هر کون قومه و طپراغه سورر
اندن بیقانوب پاك اولور و بهار ایامندن صکره
یازه یقین یمدلر اول جهتدن ارککی ول یامنده
افضلدر • و قیش ایامنده دشیسی اولادر •
و دایما هر جنس بالغك آج اولانی کوزتمك کرککه
قرنندن معلوم اولور ایچنده وادی یوقمی • و نکو
بالغی که اوفجق و قرمزی بالقدر غایت بی بدلدر
زیرا جمیع بالغك نقدر شرایط محمودسی وارسه
جمیعسی انده بولنور • و خصوصا دکزك غایت

صافی و پاك و طاشلو یرلرده بتر • و حقیقتده
اصل بو جنس بالق الا بالغك كه طتلو صولرده
بولنور قزل بكلك ایله كوكسندكی كبی اول
جنس بالقندندر كلورده كی صولارده دخی كلور
و بو یرلرده كوچك اولماسنه سبب بودر كه كندو
حاصل اولدیغی صولر غایتله آقاردر • اما غیری یرلرده
كه اول طتلو صولر دكز یقیننده در اول بالق غایت
بیوك بولنور • و قلقان بالغی غایت لطیف بالقدر
و اگه بكزر بر كوچك بالق دخی اولور كه آدی
حضرت موسی ع م بالغیدر • زیرا دكزی شق
ایتدكی وقتده اولدخی ایكی بولندی • بر یوزی آق

و بر یوزی قره اولدوغنه سبب اولدر دیرلر •
بو جنس بالق غایت بی بدلدر • و سایر انواع
بالقلروك غایت ایرلرندن فلج بالغندن ایوسی
یوقدر • فلانلری خبیث در • و دخی بالقلروك
اجناسنك نهایتی یوقدر • بو ذكر اولنان شرایط
رعایت ایدوب هر فنی بالقدن بولنور ایسه غایت
ممدوحدر • زیرا آسامیسی یونان دلنده در •
و توركده آسامیلری معلوم دكلدر اول سببدن
آسامیلری ایله ذكر اولنمدی • و بالقك پیسی
طریقنك بیاننده در • اولاسی كبابدر زیرا پشدكی
حیننده اولنجه رطوبتی و فضلاتی آقر كیدر • و بعده

وافر سركيله وبالله بشندر خصوصا سلطانم
حضرتلرينك مزاج شريفنه سركسى آرتوق اولمق
اولادر • زيرا في الجمله بالغك سلطانمك مزاج
شريفنه مناسبتى واردر • زيرا بالغوك رطوبتيله
مزاج شريفك يبوستى اصلاح اولور خصوصا كه
وافر اسّى اديلركه بيبر وقرنفل ودارچينى وزنجبيل
بله اوله • امّا اوته بازروب قاورمسى غايت
غليظ وخبيثدر وصوده يخنى بشن غايت
عبثدر • وصافى صو بيله بشملى اوليجاق صوبى
غايت قينر ايكن قويمق كرك وجميع بالقلرك
كليّا مزاجلرى تازه ايكن بارد ورطب در • امّا

طوز

طوزلو اوليجاق حارّ يابس اولور • طوزه بندوغنه
كوره چوق يتنان غايت اسّى اولور • وازيتان
اولقدر اسّى اولمز • طوزلو بالغك يسى نقدر
آز اولورسه اولادر • زيرا ابو غدا دكلدر مكر
غايت تازه طوزلنمش اوله • وبالغك ضررنى اصلاح
ايدن حقيقتا بالكلية صرف ولان شرابدر
وسلطانم حضرتلرينه معلومدركه خلقك مثلى
بالق شرابله اصلنمجق اولمز • وبعض صافى
كوزلجه بال يمك ايله ضررى اصلاح اولنور •
اون برنجى فصل صوكن بياننده در صوكنك
مزاجى نسانه ايكن فايده سى بو قدر غدايت باتنه

زيرا كه صو بسيطدر بسط اولان غدا اولمن
اما يمكي طمردن و دارلردن كچوردر و قوامنه
رقت ورر بويله اولمينجه كوج اولوردي يمك
هضم و صونك غايت ايوسي اولدركه اقر چشمه
صوبي اوله و غايت صافي و پاك طپراق اوزرندن
اقه هم اول طپراغر براجنبي نسنه قرشميه • ياطاشلر
اوزرندن اقه هم كونشه مكشوف اولوب بل طفوه
و اكر بو ديدوكمز وجهله غايت درين صولر قوت
ايله اقه و كنشه قرشو اولوب شرقه اقلر اندن
صكره بكار باشندن غايت اراق اولالر صونك
غايت اولاسيدر • بنل صوبي كبي زيرا بكار باشي

غايت

٤٢

غايت ارافدر • و نهايتنده درنكدر و هم قوت ايله
اقر و بعده شماله قرشو اقن انلر دخي ايودر •
اما غرب جانبنه يا جنوب جانبنه اقن صولر
غايت خبيثدر • و اول صولر كه ذكر اولان
نسرابطله غايت بكسك يردن اقلر نهايت درجه
ممدوح اولور هم غايت لذيذ اولوب وزن غايت
خفيف اولور و اول صو كه اسي دن تيز ايليه
و صوق ايله تيز صويه قشن صوق اوله • يا زن
اسي اوله برغريب دادي ور الجسي اولميه و اول
صو ايله پشن نسنه تيز پشه • و وزن خفيف اولن

صو غایت لطیفدر ودارنمسنك طریقی بودرکه
ایکی پانبوق پاره لری که وزنلری برابر اوله صویه
اصلدلر بعده یوز قورده لر تکرار پنبوق لری
طارتلر اول صویك که پنبوقی یین بولنه اول
افضلدر • ویغمور صویی صویك غایت
اولاسیدر • اما تازه سی کرك زیرا غایت لطیف
اولدوغی سببدن چوق طورمق ایله تیز متعفن
اولور • ومعدنلك اوغرین صولری کوکرد و
شاب وغیری غایت خبیثدر • اما دمور معدنه
اوغرین صولر غایت لطیف وفایده سی بدنه
نهایتسزدر • چوق امراضه کفایتدر • اما

بطی

بطی متحبس اولان صولر که اقمیه وفی الجمله داری
وقیوسی اوله اول صولردن زیاده صقنمق
کرك اما ضرورت وقتنده وافر قینتمق ایله
اول صولرك اصلاحی بولور • ویاخود پانبوقدن
ویاخود یوکدن قلجه اینجك بوکوب واول ایپك
براوجنی اول صودن بر طوب طولی برداغه قویه
ویانینده بر بوش بردق دخی طوره اول ایپلکدن
اول صویك غایت لطیفی وایوسی اول ایپلکدن
بوش برداغه صیزلور • اول صیزلان صو غایت
ایو صودر • ویاخود انبیقدن کول صویی چقر
کبی چقره لر • دکز صویی دخی بو وجهله

چقنجق طتلو اولور وبو طریقله محال اولمیوب
ضررندن اصلاح بودرکه مزاج بلغمی اولنه
عقبنجه صرمساق وصوغن ویاخوذ اناسون
استعمال ایلیه • ومزاجی صفراوی اولنجق سرکه
ایله قرشدروب ایچمکله ضررنی اصلاح ایدر
ویاخوذ طتلو نار اول اصلاح ایدر بوزدن
وقاردن ارین صولر نقدر اردکلری قاردن
وبوزدن پاك وصافی اوله غلظتندن خالی
دکلدر • بوز وقار کندو پاك لطیف ایکن نسنه
قرشمش صودن اولجق ایچلجك صویی انلر ایله
صودلر ضرری ایکن دکلدر • اما سکنلری

ضعیف اولن آدمه ضرری نهایتده در • اما
صفراوی ودموی مزاج اولن سلطانمك مزاج
شریفی کبی غایت فایده سی چوقدر • حتی
اشتهای اویاندرر معده یه خیلی قوت ویرر
اما ایسی صولر معده یی خراب ایدر طعامی هضم
ایتدرمز • وکلیا صابر ایکن زیاده صوق
ایچمکدن بیوك خطا یوقدر • اکنجی فصل شرابك
ایوسی اولدرکه صفراوی مزاجه غایت اق
ورقیق کرك اما مزاجی بلغمی اولنه قرمزیسی
یکدر • واسکیلکی بر ییللق وایکی ییللق شراب اوله
وایچمسنك وقتی بودرکه طعام معده ده هضم

اولمش اوله. اما طعام عقبنجه استعمال اولونن
شرابك غايت ضرری چوقدر. حس لطيفلی اولان
وادراك اولان بورای ادراك ايدر. اما عوام
بورای اذعان ايدمزلر. بلكه قضيه زعملرنجه
بالعكسدر كه تمام قرنلريني واقو يملك ايله طولدرمينجه
ايچمزلر. وبونك ليتني بودر كه شراب حد ذاتنده
غايت لطيفدر نهايتده تيز هضم اولوب طمرلرده
تيز يايلور. بو سببدن اگر معده ده طعام بولنمغ
اولورسه اول طعام هضم اولمقسزن خام ايكن
بلله كچوب اندر طمرلره خود خام طعام وهضم
اولمش غدا كجنجه اندن بيوك ضرر اولمز يرا

طمرلره هضمنه قادر دگلدر. معده طوق ايكن
شراب ايچمسنك ضرري نهايتده در. اما آج
ايكن كه طعام هضم اولمش اوله اول حينده
استعمال اولنجق كنده و يالكوز معده يه وارد
اولور هضم اولوب كچركدر. وشراب چوق
ايچماكه قصد ايدن غايت كچك قدحلر ايله باشلمق
گرك كه وره وره تدريجله بيوك قدحلر ايله
ايچلر وشراب چوق ايچوب امتلا اولنه في الحال
استفراغ اتمكدن اولاسي يوقدر واستفراغدن
صكره سركه وبال ايله يقيوب غرغره اتمك
گرك وبورني صوق صو ايله يومق گركدر.

وصكره دن واقع اولان بیکی قورقلو وناردنك
ایله اوله . وصولو شراب آدمی تیز سرخوش
ایدر . صرف شراب اچکدن ایسه والحنه
اشی سرخوش لغه مانع در . وکلیا
شرابك منافع غیر متناهیدر غدا اتمك لازم
دکلدر . واغزدن شرابك رایحاسنی کیدرمکه
اغج قونك قبوغی وزرنبات وقرنفل بونلری
چیکنمك غایت ایودر . وپشمش اولان شرابکه
شرابی الوب قیندروب اوچ بخشنه بر بخشی
قلجق واجنه بعض لطیف قخو لو ادمیلردن
اوله غایت لطیفدر . ونفس شراب لطیف

قخولواد وبلو ایله قیندروب بر مقدار سکر داخی
ایچنه قویوب جملسی قیندروغندن صکره سزله
غایت لطیفدر . خصوصا اول مزاجه که صرف
اولان شراب ایله الشمیه . وقویا وزمندن
کنشدن حاصل اولان شراب فایده دن خالی
دکلدر اما تابلدر . وطتلو اولان شراب مزاجی
صفراوی اولنه غایت ضرر لودر اما بلغمی
اولنه بر . وزیاده اجی اولان مزاجی صفراوی
اولنه ضرری نهایتده در . زیرا صرف صفرایه
دونر . ومزاجی صوق اولنه ایودر . واکشی
اولان شرابك ضرری نهایت درجه ده در

وسیاه غلیظ اولن شراب قابض اوله غلیظدر
اما معده سی ضعیفا ولنه غایت بی بدلدر •

اونالتنجی فصل سبزه وانك تفصیل بیانیندهدر

طتلو نارلر — طتلو نارولك طبیعتی بارد و رطبدر • جمیع
سبزه وانك لطیفیدر • زیرا اندن ایو وازتوق
قان حاصل اولور • اما بشمشی چکلندن یکدر
وهضمی تیزدر • واحتلام اولمامسنه مانعدر •
آجی نارلر — واجی نارولك طبیعتی بارد یابسدر • وجکره
وطلقه سداسی اولنی نفیج ایدوب حرارت
زیاده سیندرر • خصوصا سرکیله استعمال
صغرلر — اولنه • وصغردلنك طبیعتی معتدلدر سوداوی

مزاجه غایت ایودر • سمز اتله اسپاناق بربر بورانی
بشوب غایت لذیذ ومفید اولوب وهم
زیاده فرح ویرر • کشنیج طبیعتی غایت صوقدر — کشنج
اسی یمکله آنی قشدرمق جایزدر خصوصا صاکه
یانان اکام اوله • نانه نك طبیعتی حار یابسدر — نانه
معدیه غایت قوت ویرر کنده اولسون وتوز
شوسی اولسون • ومعده ضعفندن حاصل
اولن اسهاله تخم کبی امتلادن حاصل اولور
غایت مفیددر • کروس طبیعتی حار یابسدر — کروس
معدیه قوت ویرر • اما دماغه هاپتن ضرری
وار خصوصا صرع اولنه بالخاصه فی الحال

ابنی استعمال ایندوکی کبی تحریك ایدر • پرا
سنك طبیعتی حار یابسدر اشتهایی تحریك ایدر • اما معیده یه بلغمی چوق ایدر غذاسی پرصه
وفان آزدر • اما دماغه ضرری چوقدر • زیرا
بخاری دماغه صعود ایدر سرسام ایدر • وچیك
اولنك ضرری پشمشندن دخی زیاده در •
صرمساقك طبیعتی حار یابسدر • حرارت صرمساق
خیلجه قوتلوجدر • دماغه فی الجمله ضرری واردر
زیرا باش اغرسی ایدر خصوصا مزاجی صفراوی
اولنه غذا ایله استعمال اولنجق اما چوق
خسته لقلره کفایتدر • صوغانك طبیعتی صوغان

حار رطبدر جماعه خیلی قوت ویرر هم اشتهایی
اویندرر • اما چوق استعمال اتمسی معده یی
خراب ایدر • هم دماغه ضرری نهایتده اولوب
معده ده بلغمی زیاده ایدر • لحنه طبیعتی حار لحنه
یابسدر اندن حاصل اولن غذاقتی غلیظدر •
مکرکه غایت سمن ولطیف قوین اتیله ویا سمن
توق ایله پشمش اوله • بطلجانك طبیعتی بارد بطلجان
یابسدر واندن خبیث مهمل ضررلو نهایت
درجه سبز واتمه یوقدر • فی الجمله بنملی
اولجق دلم دلم ایدوب وخیلی زمان طوزده
یتوب بعده وافر یاغ یا خود سمن اتله پشروب

شلغم

بو وجهله اولجق فی الجمله اصلاح اولور • شلغمك
طبیعتی حار رطبدر اندن حاصل اولن غدا ایکن
یرمز دکلدر • وکوزنورینه خیلجه قوت ویرر
وجماعه دخی قوت ویرر وجماع اشتهاسی آرتورر
حویجك طبیعتی حار یابسدر • وغداسی کم
غدا دکلدر وجماعه خیلی قوت ویرر • عقلیون
اسپرنجه درلر طبیعتی حار رطبدر • سدالری
آچر وانسانك صویولنی آچر وجماعه خیلی قوت
ویرر • وبالخاصه بعض کشیلرك قولتوغندن
وبدنده بد رایحه اولور بونی ویا صویینی
استعمال اتمکله دفع اولنور • اما بونك بر خصوصیتی

٢٠٨

زیاده احتیاط اتمك كرك زیرا بالخاصه ایله
چوق استعمال اتمسی حاشا حضور شریفدن
ایق اغریسی که نقرسدندر • وسکولونك انکینار
زحمتنی تحریك ایدر بو جهتدن غایت خبیثدر
انکینار طبیعتی حار یابسدر معده یه خیلی قوت
ویرر وجماعه دخی قوت ویرر • پازی طبیعتی

پازی

بارد یابسدر معده یی خراب ایدر وغداسی
خبیثدر • اما بر مقدار لینت ویرر • سمز
اوت که طبیعتی بارد رطبدر صفراوی مزاجلره
خصوصا یاز ایامنده غایت بی بدلدر سلطانمك
مزاج شریفنه غایت مناسبدر • وبالخاصه

احتلام اولماسنه مانعدر بو خصوصده بو

ابه کومجی ندن قوتلوجه مؤثر دوا یوقدر ابه کومجی

طبیعتی بارد رطبدر صفراوی مزاجلره غداسی

اسفناق غایت ایودر اسفناق جمیع سبزوانلردن

مبارك یوقدر خصوصا صفروی مزاجلره

قباق غایت لطیفدر قباغك طبیعتی بارد رطبدر

صفروی مزاجلره یرر اما بلغمی اولنلره استعمال

تورب جایز دکلدر مکر محموم اوله توربك طبیعتی

حار یابسدر طعامله بینجه قبوغی ویاپراغی

یمك کرك طعام عقبنجه زیرا طعام هضم ایدر

اما طعامله بله یمك ویا اکوردی یمك طعام

معده ده خراب ایدر کبر طبیعتی حار یابسدر

معده یه خیلی قوت ویرر وسدالری هر یرده

اچر خصوصا طلقدن اولن وسرکه وبر مقدار

بال ایله برورده اولمش اوله طوملان طبیعتی طوملان

بارد رطبدر غایت غلیظ وخبیثدر مکر

وافر بوبر وطوز ایله اصلاح اوله مانتر طبیعتی مانتر

بارد یابسدر اول جنس مشارکه الحق یرلرده

بتر وکونش طوقنمدوغی یرده بتر اول اصل

منتر العیاذ بالله سم قاتلدر اما ایوسی اولن

اول دخی ضرردن خالی دکلدر اون دردنجی

فصل میوه نك انواعنی بیان ایدر خرما خرما

طبیعتی حار رطبدر • وغداسی غلیظدر
وجکرده سدد حاصل ایلر • وهضمی کوجدر
اوزم
اوزمك طبیعتی حار رطبدر • اك ایوسی
آقدرکه تمام پشمش اوله • وکسلدوکندن صکره
اوج درت کون هواده آصلمش اوله
قرو اوزم
اندن حاصل اولان غدا لطیفدر • وقورو اوزم
انجیر
معده یه وجکره غایت بی بدلدر • انجیر
غایت اولمشی وآقی غایت ایو غدادر • و
طبیعتی حار رطبدر طبیعت لینت ویرر •
وبالخاصه انجیر استعمال ایدن کشینك
غضبنی کیدررر • ایوانك طبیعتی بارد یابسدر

معده یه خیلی قوت ویرر • وبورکه دخی قوت
ویرر وبالخاصه حامله اولان خاتون بونك
یمسنه اتمانا ایدرسه طوغان اوغلانك خویی
وخلقی غایت ایو اولور • اما طعامدن صکره
یبجك ازجق یمك کرك زیرا جوق یینجه جا
بوزدرکه اسهال ایدوب طعام هضم اولمدن
اندوره • اما طعامدن اوکدن استعمال
اولنجق قبض ایدر • زیرا معده یی صیقوب
برکشدررر • طعامدن صکره یینسه ثقیله
طعام آشغا ایندررر • اکج قوتی قبوغنك
اکج قوتی
طبیعتی حار یابسدر معده یه وقلبه غایت

قوت ویرر • و آدمك قرننده اولن یللری تحلیل
ایدر • و ایچیكه آقدر غایت غلیظ و بطی الهضمدر
اكثر احتمال بودركه هضم اولمز و اكشیسی
معده یه قوت ویرر خصوصا مزاجی صفراوی
اولنه • زیرا طبیعت بارد یابسدر و تخمی حار
یابسدر • جمیع انواع زهرلره و آغولره تریاقدر
و جمله آغو قوتی طاعونه و سایر آغولردن
حاصل اولن خستهلقلره نافعدر • تورنجك تورنج
اكشی سنك طبیعتی بارد یابسدر • و جمیع
اكشیلردن بوندن ضررسزی یوقدر • جكره
نافعدر كه سایر اكشیلر ضرر ایدر • ارمودكه

ارمودكه طتلو اوله انوك طبیعتی حار رطبدر
معده یه و قلبه قوت ویرر و آدمك صوسزلغنی
كسر اما چوق یل تولید ایدر العیاذ بالله بالخاصه
قولنج مرضنی احداث ایدر • خصوصا اكشی
٢ الوج و قابض اولن جنس • آلوجك طبیعتی بارد
یابسدر معده یه جمیل قوت ویرر • و غایت
توت قابضدر • توتك طبیعتی بارد یابسدر طتلو
سنك فی الجمله حرارت وار اما اكشی غایت
باردر • و جمیعسی معده یه ضرری نهایتده در
١ الما المانك طتلوسی و قخوسی كوزل اولنك طبیعتی
حار رطبدر • و قلبه خلجه قوت ویرر و اكشی

تخوسی اولمیه بارد یابسدر . معده یه وجگره
ضرری نهایتده در . وسستمالوك محللی احداث
ایلر ودماغه وسکرلره بالخاصه ضرری غایتده
فاحشدر . ممکن اولدقجه چکنی یمکدن زیاده
اجتناب کرکدر . اریکك طتلوسی وتخوسی
لطیف اولنك طبیعتی بارد رطبدر . واکشوك
طبیعتی بارد یابسدر وجمیعسی طبیعته لینت
ویرر . یمك طعامدن اوکوردی یمك کرك
شفتالونك طبیعتی بارد رطبدر معده یه غایتده
غلیظدر . اندن حاصل اولان خلط غایت
خبیثدر . وجمیع حمیاتك اناسی واناسیدر

اما بالخاصه آدمك حاشا حضور شریفدن
اعزی ونفسی قوقو اولسه آچی یمك ایله کدر
زردالونك طبیعتی حار رطبدر خباستدن
شفتالودن قلمز . قرپوزك طبیعتی بارد
قرپوز
رطبدر . صفراوی مزاج اولنه نظیری یوقدر
اما ننجه یلکلو یمك کرکدر . وسایر یمکلر
ایله یملو اولجق بونی تقدیم اتمك کرك
قاوونك غایت تقدیم طتلو اولنك طبیعتی
قاوون
حار رطبدر غذاسی اکن ضرلو دکلدر .
خصوصا که کندو یالکوز یسوب غیر طعامله
قرشمیه . زیرا غیر طعامله یمك معده یه افساد

ایدر • باری طعامدن اوکورد یمك كرك
وبعض مزاجلره طوز ایله یمکك ضرری اکسك
خیار اولور • سلطانمك مزاج شریف کبی • خیار
وقثا طبیعتلری بارد رطبدر • اندن حاصل
اولن غذا غایت غلیظدر • وجاینددکه
معده ده فاسد اولور • دخی اغولی خلط دوکلر
هلاك ایدر • اما بنجه طاش قبقلرنی ویالکوز
اچنی ایرتلیوب طوز ایله سرکه ایله وبال ایله
بنه ضرری آز اولور • اما مزاجی صفراوی
اولنه سلطانمك مزاج شریف کبی ضرری اول
کراس درجه ده کلدر • کراس که طتلو اولنك

طبیعتی حار رطبدر معده ده نکه بر مزاج خلط
شفتالو بولورسه اکا دونر • شفتالو وقاوون کبی
اما اکش اولنك طبیعتی بارد یابسدر معده یه
قوت ویرر وصفرای سبوندرر سلطانمك
مزاج شریفنه مناسبت واردر • کسدانك
طبیعتی حار یابسدر غذاسی غلیظدر • اما
قوز صویله بشجك غایت لطیف اولور • جوزکه قوزدر
طبیعتی حار یابسدر تیز هضم اولور وانجیر ایله
قرشدروب بنجه غذاسی غایت ایو اولور
بالخاصه اغز اغرسن احداث ایلر بوجهتدن
بفقه قبوغنی که کنده ویر بیشمشدر کدرمك کرك

زیرا بو بلایه اول سبب اولور • و ییدکدن صکره
فندق بزکه ایله اغزنی یومق کرک و باشلاغرسی ایدن • فندقک
طبیعتی حار رطبدر و غداسی چوقدر و معدیه
بادم هضمی کوچدر • بادمک طبیعتی حار رطبدر
غداسی غایت بی بدلدر • خصوصا شکر ایله
ییجک و منیء زیاده ایدر و کوز نورن ارتورر
جمیع سدالری آچر و آدمک بدنی قودر و منی زیاده
قلور عنابک طبیعتی حار رطبدر • آدمک حرارتنی
کیدرر غداسی آزدر اوچنجی باب اوچ فصلدر
اولکی فصل حرکت و سکون فایدسی
بیانندهدر • معلوم درکه بدن انسانک استعمال

ایتدکی غدالردن و شربتلردن اخلاط غلیظ
اینکلورکه طبیعت کندودن انلرک
هضمنه و دفعنه قدرت یوقدر مکر بر بارد
مجسی اوله بو جهتدن لازم اولدیکه بو اخلاطک
دفعنه بر طریق اولکه هم اخلاط دفع اولنسون
وهم بدنه ضرری طوقنمسون زیرا اخلاطک
دفع مسهل شربت طریقیله اولنجه بدنه ضرری
نهایتده در مکر غایت ضرورت ایجاب ایده
مسهل شربت ضررندن احتیاط ایدوب وهم
بدنده اولان اخلاط دفع اولنه بدنه ضرری
یتشمن حکما حرکتی وجه کوردیلرکه دایما کاه انسان

بر وجهله حركت ایلیه كه فایده‌سی عاید اوله وحر
كتك فایده‌لرندن بری بودر كه بدنده اخلاط
فضلیه جمع اولمغه قومزدن زیرا طاغیدر و اریدر
اكنجیسی بودر كه انسانك حرارت غریزیه‌سنی انعاش
و احیا ایدر هم بدنی قبلقدن و اغرلقدن
خلاص ایدوب یینی اولمغه معتاد ایدر و هم
انسانك اعضاسنی بركتشدرر بدنده اولان فضله‌لری
طاغیدر

اكنجی فصل

حركتك انواعنی
و وقتنی بیان ایدر بعض حركت واردر كه اول
انسانه لازمدر كندینك اوضاعنده و احوالنده
كبی كه اول حركت فایده‌سی دوقنسون دیو اولنمز

و بعض حركت واردر بالذات قصد ایله فایده‌سی
طوقنسون دیو اولنور • اتلك كبی حركتك
فایده‌سی معلومدر و كلیا حركتك مراتبی واردر
زیرا یا آز اوله یا چوق اوله • یا معتدل اوله و یا
قتی بریك حركت اوله • و یا اكل اكل حركت اوله
یا غایت تیز حركت اوله سكرتمك كبی یا بطی اوله
و بعض واردر كه بو ایكیسندن مركبدر نه غایت تیز
اوله و نه غایت بطی اوله • و بوندن غیری انواع
حركت چوقدر • كورشمك كبی و قلقمق كبی
و چكشمك كبی و بعض حركت واردر كه ظاهرا
اول حركت دكل كبی كورنور حقیقتا اخلاطك

تخلیلنده تأثیر غایت قویدر • صلنجقده صلنق
کبی وکمیه بنمك کبی ویا آته بنمك کبی ویا
عربیه بنمك کبی وهر عضوك باشقه کندویه
مناسب حرکت واردر • مثلا نفس آلتلریکه
کوکسدر واویکن ودیل واغزدر آنلروك
حرکتلری قتی سویلمك ایله در وکوزك
حرکتی اوفاق وانجه نسنلره نظر اتمکدر وقلاغك
حرکتی قتی آواز ایشتمکدر • وسایر اعضانك
بووجه اوزرنه هر برینك بر حال حرکت واردر

اوچنجی فصل

حرکته نه وقت بشلمق
کرك ونه وقت وازکلمك کرك آنی بیان ایدر

حرکته اول وقت بشلمق کرك که معده خالی
اوله امتلادن وغلیظ اخلاطدن اما زیاده آجلق
اوزرنده اولمیه • محصل بونی کوزتمك کرکه
دخی یمك کرك یمکه تمام اشتها کلمش اوله اول وقت
حرکته بشلنه تا اشتها کلنجه دکن • وغیره وقتده
حرکته قصد ایدن اوچ نسنه رعایت اتمك کرك
بری بودرکه حرکت ایدنك بو زنك رنکنی کورمك
کرکدر اما مادام که بشره سنك کوزللکی ارتر دخی
حرکتك وقتیدر • ومادامکه بدننده خفت
وار حرکته دخی وقتیدر • ومادامکه اعضا
شیشمکه وقبرمغه بشلدوغی وقت حرکتك وقتیدر

اما بو دیدکومز اوضاع متغیرا اوله
ودردخی اقمغه باشلیه • اول وقت حرکت
منقطع اولمق کرک • وحرکتک افضلی اولدرکه
معتدل اوله نه زیاده تیز ونه زیاده برک
اوله دردنجی باب بر فصلدر حرکت
وسکون نفسانیه اولدرکه اعراض نفسانیدن
حاصل اولور واعراض نفسانیه اولدر فرح
وغم وقورقو ووهم واتانمق وبلکه کلمک کبی زیرا
بونلرک سببندن کاه روح حیوانی بدنک
طشرلرینه چقر وکاه ایچروده منحصر اولور فرح کبی
کبی وروح حیوانی طشرلره چقر ایچروسی خالی قلور

وجایزدرکه اکثردن بر آدمه زیاده بیولک فرح
اولنجق نسنه خبرنی ویرجک هلاک اوله • زیرا
فرح سببیله روح حیوانی طشرلره توجه ایدرده
متحلل اولور • وغمدن دخی غایت غمکین خبر
ایشیدجک جایزدرکه هلاک اوله • زیرا روح
حیوانی غم سببندن منقبض اولور • ایچروده جمع
اولورده بو غلو زیاده محتبس اولدوغندن
وبعض اوقات اولورکه روح حیوانی هم ایچرویه
هم طشره یه بر زمانده توجه ایدر • اوتنمق حالنده
کبی زیرا ابتداء روح حیوانی ایچرویه منقبض اولورده
اول جهتدن آدمک یوزی بوزلوب اغربانندقلری

وقت صکره عقلنی باشنه دوشرنجه تکرار
روح حیوانی طشره یه اوروب بر اغوردن یوزی
قزردغنك علامت بودرکه بعض اوقات
آدمك روح نفسانیسی منتبه ومنفعل اولور
بعض امور طبیعیه دن مثلا کوندزن نه اشکال ونه
صورتلر کورمش ایسه جماع حیننده بله تصورنده
قلورده حاصل اولان اغلان اول تصور اتدکی
صورته بکزر اولور • کورن تعجبه قلورکه بوکمه بکزر
دیو اما سری بودر وبعض اوقات انسانك قانی
بر حرکته استعداد واردر غیر برده اول حرکت
کورجك اوده اوبله ایدر • مثلا بر کشی اکشلك

ییه قورسوسندن اولنك دشلری قماشور • یا بر
کشینك بر اغرسی طوتسه کوز اغرسی کبی قورشو
سندن یوزینه بقن بر اکا تامل ایدن اول درجه
ایله اولور • وخبیث یارلو وابوز قسمی دخی او
لشدوغنه سبب اولدرکه انلروك خباثتنه
بقمق ایله نفس منفعل اولور ویکی نوز کندونك
اخلاطنه انفعال کلور فاسد اولور • یعنی اول
قرشودن بقنلرده اول خصوصه استعدادلری
واردی وانلره تامل اتمکله نفسلری متحرك اولوب
اول جانبه فی الحال منفعل اولور • وبعض اوقات
اولورکه بر کشی وهم اتدکی خصوصه اوغرد

بو بیان اتدوکمز سببندندر باب

بشنجی باب ایکی فصلده فصل اول اویقونک
واویانقلغنک بدن انسانه فایده سنی وضررنی
بیان ایدر ● اویقو سکون کبیدر ● واویانقلق
حرکت کبیدر ● زیرا که اویقو محضا اولمامقدر
جمیع قوی وحواس ایچرویه راحت وساکن اولمغه
توجه ایدرلر ● زیرا مادامکه اویانقدر ● دائما
حرکتدن یا شغلدن خالی دکلدر ● اول سببدن
یورلدغی ایچون حضور واستراحت ایستر
ایچرویه متوجه اولور ● واویقونک فایده سی
بودرکه جمیع قوتلره حرارت غریزیه ایچروده

محتبس اولمغله زیاده قوت بولور ● اما قوی
نفسانیه رطوبت بولور حضور اتمکله ● واندن
صکره اویقو بوزغونلغی کدرر ● وبدندن ایرن
ومتحلل اولان ماده لری دوترارمکدن منع
ایدر ودری جانبلرنده اولان اخلاط اویقو ایله حرارت
غریزیه ایچروده محتبس اولمق ایله قوتلنور ● بو اخلاط
اردب طاغدر بو سببدن درکه اویقو اثناسنده
درکلور اما اویانقلق جمیع ذکر اولان خصوصلرده
عکسن ایدر ● اما اویقودن زیاده اولجق
دماغی خراب ایدر ● وچوق امراضه سبب
اولور ومعیده‌یی خراب ایدر ● اشتهاء طعام

کدرر • اما اویانقلق اشتهاء زیاده ایدر وبر
حال واردرکه نه اویومق ونه ایومق دراندن
ضررلو خبیث قضیه اولمز • زیرا حرارت غریزینک
حالی مختل ومشوش اولور • نه ایچرویه توجه
ایدر ونه طشره‌یه توجه ایده بلور • واویقوجینک
حرارت ایچرویه متوجه در • زیرا اویقو حرارت
غریزیه‌یی ایچروسنه توجه ایدوب خشنودده در
اول جهتدن بدنک طشره‌سی خالی قلور اویقوده
آدمک اوشودکنه سبب بودر • اول جهتدن
واقف اولورتو استرا اویقو اثناسنده اما اویانوق
ایکن حرارت غریزیه طشره‌یه توجه ایدر بدنک

طشره‌سی اسی اولور فصل اول اویقو اویانقلق
مناسب اولان زمانی بیان ایدر • بونی رعایت
ایتمک کرککه مادامکه معین طوقدر اویقودن
صقنمق کرک • زیرا اول طعام معده ده هضم
اولنجه جوف بخار چقنسه کرک اویورکن بولنورسه
مقرردرکه اول ایچرو دماغه چقوب ضرری
نهایتده اولسه کرک وکلیا زیاده آج اولجق
اویقمق جایز دکل • زیرا اویقوجینک حرارت
غریزیه ایچرو لکده در هضم ایده جک نسنه آرر
معده ایسه خالی در زیاده احترا قه سبب اولور
وکوندز اویقوسندن زیاده احتیاط ایدوب

صقنمق کرک. اما معتاد اولان اویلدن او
کوردچکه قیلوله وقتندر اول زمانده بر مقدار
اویومق کرک جایزدر. التنجی باب بر فصلدر استفراغدن
وقبضدن بدن انسانه نه لازم کلور فایده ده
وضررده. آنک بیاننده در. حق سبحانه وتعالی انسانک
جمیع مواجبنی که صحتنه لازمدر. بر وجه آسانله
قومشدر. وبدن صحتنه اهم مهماتدن اولدیکه
ایچنده محتبس اولان حاشا حضور شریفدن اخلاط
وفضلات دفع ایتمسنه طریق قومشدر. مکر
انسان کندونک یرمز تدبیر ایله وقلت ذراک
ایله تدبیرن ایتمکه قادر اولمیه. ویا خود

غایتده غلیظ وخبیث اولکه کوز کورن کندو کندوی
بوزه. زیرا انسان لطیف تدبیر ایتمکله وغداسنی
اعتدال ایله یمک ایله انلردن حاصل اولان دفع واجب
اولان طریق بدن انسانده غایت آسان وجهله قومشدر
اما غایتده غلیظ یمکلر ینجه طبیعت انلری هضم
ایتمکا قدرت اولمز مغلوب اولوردحی دنیانک
امراضنه مبتلا اولور. مثلا حاشا حضور شریفدن
قبضدنلکه دیدکومز احتباس بودر بونها یتسز خبیث
وثقیل امراض حاصل اولور قولنج وتشنج کبی
وعفونتدن حاصل اولان امراض جمیعسی بوندن حاصل
اولور وایچروده اولان طرلر وفوق کبی وبعز شقلر که

بو دیدوکمز احتباسلر سببیله چاتلاسه جایزدر
بو سببدن نهایت درجده احتیاط ایدوب
دفع اولنمامسنه اولجق بوجه من الوجوه آنی
دوتمق جایز دکلدر حتی ریح بله حاشا که دفع
لازم اوله آنی حبس ایدیجك العیاذ بالله جایز
درکه صرع زحمتن احداث ایلیه زیرا اول دفع
اولنجق خبیث ریح وبخار طریقندن دفع اولنجق
کرو دماغه اورر • دنیانك فسادنی ایدر •
اما وافر مواد اروب تحلیل اولنور ایسه هر نه
جهتدنکه حددن آشری اوله اوندن کوزدوب
کورمك کرك که زیاده افراط اولمیه • حاشا

زیاده اسهال کبی زیرا افراط اولجق موته سبب
اولور • بو شمدیدکن ذکر اولنان تدبیرلر
وخصوصلر مزاج انسانه لازم وواجب واهم
مهماتلرندندر بونلرسز حیات انسان ممد اولمق
احتمالی یوقدر • اما بعض قضیه لر واردرکه
مزاج انسانه بو وجهله لازم دکلدر • اما اولسه
جایزدر اولمسه جایزدر • ولکن اولدقلری
تقدیری اوزره تدبیر حکمت ایله اولمق اولیدر
مثلا حمام کبی اولورسه انسان حظ ایدر اما هیچ
اولمزسه موت لازم کلمز یدنجی باب ایکی
فصلدر حمام تدبیرلرندن حمامك اوسی اولدرکه

بناسی غایت قدیم اولادر زیرا یکیدن اولان
اول بنا اولندیغی سنه لرولک خصوصا اکر
کرج ایسه انک بخارلری که غایتده خبیث
ومحلّلدر. حمامک کندونک هواسنه وبخار
لرنه قریشوب دخی افساد ایدر وحمامدن غیر
یکی بنالی اولرده یتوب اویومق خصوصا زیاده
اونلرولک هواسندن صقنمق کرک. زیرا چوق
امراضه وروح حیوانک ضعفنه وافسادینه
سبب اولور. وحمامک هواسی ویری نقدر
وسعتلو وزره ایسه دخی یکدر وصولری طتلو کرک
ویر تدبیر دخی کوزتمک کرک کلخانجسی اولته

اود حمامه کرن صاحب دولت مزاجنه کوره یقمق
کرک. اکر مزاجی صفروی ودموی ایسه اعند الله
یقمق کرک. زیرا انلک کبی مزاج زیاده اسیدن غایت
انجنور. واچندن طورمسنه مزاجی متحمّل اولمز
ارواح تحلیل اولماسنه سبب اولور. امّا مزاجی
بلغمی اولنجه ارتوجق اسیه متحمّل اولور. وکلیّا
حمام حرارت ایله حرارت ویرر. رطوبت ایله
رطوبت ویرر. امّا خلوتلرینه کوره مراتب وار
اولکی خلوت بارد رطبدر. ایکنجی خلوت حارّ
رطبدر. اوچنجی خلوتی هم قزدرر وهم قوردر
بو سببدن براغوزدن طشره دن اسی خلوته بی تکلف

کرمک جایز دکلدر • اما ابتداء تدریج ایله اولکی
خلوته کروب بر مقدار زمان اکلنوب اوتورمق
کرک صکره اورته خلوته و صکره اسی خلوته
مراد اوزرینه • و زیاده طوق ایکن حمامه کرمک
جایز دکلدر • زیرا سده لره سبب اولور و زیاده
آج ایکن دخی کرمک جایز دکلدر • زیرا حمام
تحلیل قویدر • و طبیعتی صایمدر غذادن خالیدر
زیاده ضعفه سبب اولور • و اسی صویی بی تکلف
دوکمک اولمز • حمام اسی ایله الشمینجه
و حمام ایچنده چوق اکلنمک جایز دکلدر خصوصا
مزاجی صفراوی اولنه • و هم چیقدیغی وقت

بی تکلف

بی تکلف اسی خلوتدن طشره یه چیقمق جایز دکلدر
و چیقنجه بالفعل صووق نسنه ایچمکدن زیاده احتیاط
ایتمک کرک زیرا استسقایه سبب اولور • و کلیا
حمام بودر دیدوکمز تدبیر اوزره اولنجه فایده لری
بودرکه بدنک طشره سی حاشا حضور شریفدن
اوساخدن و فضلاتدن ایریلور • و ایچندن
بعض اخلاط تحلیل ایدر و بشره و غذا یی بدنک
طشره لرینه چکر بو جهتدن سمزلکه سبب اولور
اما حمام افراطله اولیجق انواع ضررلره سبب اولور

سکزنجی باب

ایکی فصلدر اولکی فصل
جماع نه جهتدن لازم اولمش فائده سی و ضررن

بیان ایدر حق سبحانه وتعالی انسانک نوعنی
باقی ومستدام اولماق ایچون عالمک تعمیرینه جماعه
اشتیاق ومیل کلی وحرص قوی ویرمشدر
زیرا بو درجه‌ده طبیعتک میل واشتیاق اولمسه
اول فعل قبیحه کیمسنه میل اتمزدی خصوصا
خیلی ضررلر اتمسندن مرتب اولور • اما
خلقتده واصل یردلشده بو حرص قونلمغله اختیارسز
اکه میل اولنور • حتی عشقک حدتنه واشتداسنه
سبب بودرکه نفس انسانده اولان قوای طبیعیه
قونلان حالت نوعنی ابقا اتمک ایچون حالت
عشقده غایت زیاده مراد ایدنورکه اول

قونلان حالت فعلده کلکه مراد حاصل اولسون
توجهی اکادر واول مراد بو فعل واسطه
سیله حاصل اولور • او بلیه لازم اولدیکه
بر ماده یه توجه میل ایلیه مرادی تحصیل اتمک
ایچون مرادی حاصل اولدغندن صکره عشق
وتوجه اول دکلو اولمز • وشکل حسنه توجه
اولندوغی سبب بودرکه شکل حسن انسان
نوعنک لطیف واکملدر • طبیعتده مراد ایدنورکه
کندو بقای نوعنه سبب اولجق احسن واجمل واکمل
شکل اوله • اولجهتدن شکل حسنه میل وتوجه
ایدرکه بولایکه اکه بکزیه وشبیه اولا کندودن

حاصل اولان دخی نوعنده کامل صورت و
حسن شکل جمیل اوله وجماعك فایده‌سی وقتنده
واقع اولنجق بودرکه بدنك حاشا بعض فضلات
بله منی بیله مندفع اولور کلیا بدننه اول مواد
دفع اولمغله خفت کلور وکلیا محترق
سودادن عارض اولان امراضه خفت
ویرر • وخصوصا صفراوی مادّه مزاجلره ود
موی اولنلره وقتنده واقع اولنجق خیلجه انتفاع
وخفت بدنه بولنور • امّا حددن اشری اولنجق
مزاج مختل اولدغندن زیاده اوله ضرری نهایتسز
اولور • زیراکه منی دردنجی هضمدن طمرلرك ایچنده

اولورکه قان طمرلره واردقدنصکره اولور
منی آنك فضله‌سندن حاصل اولور • وبعض
صالح ولطیف قاندن دخی بله دفع اولور و
جمیع اعضاء رئیسه‌دن دماغ وقلب وجکردن
هر بریندن البته حصه الینور • وقتنده واقع اولنجق
هضم رابعك فضله‌سی قوی وچوق اولور منی بله
دفع اولنجق اعضاء رئیسه‌دن وصالح قاندن
الننه جغنه احتیاج آز اولور • سرمایه‌دن الینمز
ازکلن مادّه‌دن خرجلنور بدنه ضعف کلمدوکی
وطبیعی اولمدوغی سبب بودر • امّا جماع چوق اولنجق
اصل فضله‌ده وکنور سرمایه‌دن طمرلرك ایچنده

صالح قاندن ورطوبت اصلیه دن واعضاء رئیسه دن
اولان سرمایه دن خرج اولنمق لازم کلور ● ایله
اولجق بدنه ضعف کلور واعضاء رئیسه عارض
اولان امراض سکته وصرع وتشنج وغش
جمیعسی حرکت ایتسه جایزدر ● واکسوزده واقع
اولان اولوم طاری اولسه جایزدرکه ● زیرا
رطوبت اصلیه اول محلده قابل اولدیدر وکندی
ورطوبت اصلیه ده کندو کندن صکره حرارت
اصلیه نك سبونمسی مفرد موته بالذات سببدر
بو جهتدن نهایت درجه ده اختلاط لازمدر
خلاف وقتده وضرورتسز یعنی طبیعت کندو

کندودن اقتضا ایتمیجك وملیا **فصل ایکنجی**
جماعك مناسب اولان وقتی تعیین ایتمکدر
ممکن اولدقجه زیاده صقنمق کرکدر مادام معده
ممتلی اولسه یمکله بو وجهه جماعه مباشرت اولنمیه
خیل امراضه سبب اولور ● معده ده بولونن طعام
دخی هضم اولنمق احتمال یوقدر ● ومعده کلیا
آج ایکن دخی مباشرت ایتمك اولمز زیرا بدن
او وقتده غذادن خالیدر ضعفا وزرنده در جما
عدن خود مضعفا ولمز ضعف ضعف اوزرنه
واقع اولور غایت مخاطره در ● والحاصل نه غایت
طوق ایکن اولمق کرك نه غایت آج ایکن اولمق کرك

متوسط حالی کوزلمک کرک • وحاشا حضوری
شریفدن فی الجمله افشان دفعنه اقتضا اولنجق
دفع اولنمینجه جماع اولنمیه • و غضب عقبنجه
اولمسندن احتراز کرک فرح وارکن اولمو کرک
اما غایتدن زیاده فرح عقبنجه اولنمیه • وقان
الندغندن صکره خصوصا اسی کونلرده وهواسی
اسی مملکتده زیاده جماعه مباشرت ایتمکدن
صقنمق کرک بهرحال جماع عقبنجه اویقویه
حریص اولمق کرک • زیرا اویقو سببیله جمیع
بدننک قواسی وحواسی راحت بولور برلو برنه
کلور کندوی بولور چکلن ضعفه خیلی اصلاح

اولور

اولور
بوکوکدن حاصل اولان طاشی داغدن ادویلری
حاصه ایله حجر الیهود • وقاوقدن حاصل اولن
طاشی طاغدن و بیلدن اولان طاشی بله اول
قوشدررکه روم دلنده طره غلینوس دیرلر وهم
عقرب کلی وعقربک یاغمسنوک طریقی بودرکه
عقربی الالر بر طراق چولمکه قویالر اغزینی بکدلر
ومحکم صویلر واودی صولمش فوونه قویلر تا عقرب
ایچنده کومر کبی وله صکره الالر دوکلر اون کبی
اوله وبردنک آغری اولک کلدن الالر بردرهم
بالله استعمال ایدرلر • وهم قسط کوکی وعلیق

كوكی وقره بهودد خصوصا بهودك صوبی وخطمی
تخمی والوج اغاجنك كوكی وبمبشی ودمور
دكنی وكوكی وحنا كوكی وبیبان صوغانی بونلرك
هر بریندن اونر درهم ایکی یوز درهم صو ایله قا
ینه وب تا درت بخشندن بر بخشی قالنجق وسوزیله
استعمال اولنه • اما اچنه بر مقدار بال یاخود
سكر قیالر وآچ قرنینه اچلر • ودخی كروز خصوصا
یابانسی اوله وفودنج وافسنتین وسلیخا وبلسان
اغاجی وتخمی ویاعنی غایت مؤثر در ودخی خرشنكه
انكینار كوكیدر ودخی سقول فندیون وبرشیا
وشان هر بریندن اكیشر درهم طور بندن صقلن

صو ایله ایکی قاشق مقداری دخی كروز صوبندن
ایکی قاشق مقداری بله استعمال اولنه ودخی
ینطافلون وكما فیطوس وجعد وهلیون
كوكی وبیان سدبی وتریاق فاروق دخی
غایت فایده لودر وقسد فنعرنی یمسنك
فایده سی نهایت درجه ده در • وعقرب معجونی
داخی نهایت فایده سی چوقدر ویومرطه قابوغی
كه ایچندن پیلیجی چقمش اوله دوكوب اون كبی
ایکی درهم مقداری بر قاشق طرب صو ایله ایچله
واما فاوقده حاصل اولان طاش ایری اولور
ویکی اولورا قلعه مایل اولورا اول جهتدن

علاجنه قوتلو ادویلر کرك • ومنبریدطوس
غایت فایدلودر وقلب دوکلمش بش درهم
بوشاوشان بدی درهم سقلو قندریون
سکز درهم حسك اون درهم دقو اون درهم
بطر صلیون درت درهم آق انجیر بدی دانه
بر بچق وقبه صو بله قایندلر تابوز درهم
قلنجه و بر مقدار بالله یا شکر بله استعمال
ایدلر ودخی شخدانیه معجونی وآثاناسیا معجون
بر ر مثقال بر قاشق شرابله استعمال ایدلر

ودرشی قوپرمغه انجیر یرغی وسرکه طارسنی

یاخود نوت کوکبنك قابوغی وعود وفصفر هر برندن
اکی درهم وصارو زرنبخ درت درهم بالیله
قرشدروب اوبنین دشوك اوسنه اورلر ویشل
قوربغه که اغجلر اوسنه قالغر وچایرلرده اولور
انك انجدرشی اوسنه اورلر غایت مجربدر •

وجمیع اون اشلری وحربسلر وپینر خصوصا
تازه سی خاصه ایله طاش زحمتنی تولید ایدر
وصغر اتی وکبك اتی وپاسترمه لری بله غایت
مضردر • وتوزلو بالیقلردن داخی غایت صقنمق
کرك وبوغرتدن داخی غایت حذر ایتمك کرکدر

